Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 22 АВГУСТ, 1987 ШУ. ★ № 101 (7447). ★ Мах 3 кеп.

Коммуниста декхар

Сийлахь-боккхача Даймехка тlема исторена юкъе lалаьмате чlоагlа тамаш яйташ цхьа хlама да. Бирсача атаке болхача хана, хlаьта дуккхачарна шаьра ховш хиннад из шоашта тlеххьара хургйолга, бlухоша яздеш хиннад: «Сох коммунист лархlар дех аз». Укх дунен тlа даккха массехк сахьат е минут мара йисаеце а цу тайпарча наха шоаш дlаязбеш хиннаб парте мугlарашка, шоай деррнгача вахарца из де бокъо а йоаккхаш.

«Сенна деш хиннад из?» — хоаттаргда гаьга мара уйла ца ечо, хlама бе-башха доацачо. Из-м фанатизм майнй аргда цу тайпара хlама кхетаде ца могача доазол дехьарча идеолого. Цар кхетадергдац, царна кхетаде могарг а дац денало а боарам боацаш Даьхе дукхаезаро а кер хьалбизача цу наха деш хинначул маlан.

«Сох коммунист лархlар дех аз» — лоаццача а дег чура доагlача а цу дешаша хьахьокх Советий lаьдал даьккхача, халкъа ираз бахьанце шоай са ца кходеш болча наха мара ла могаргдоацача халонех чакхбаьннача большевикаша дlадоладаьр цар тlехьенаша тешшаме хьаллаьцалга, советски наьха цхьоагlо моакхаз санна чlоагlа йолга. Ше вуургва е дийна вусаргва ца ховча хана, саго ший деналца, ший вахаре тlеххьарча минуташца дlахьокхаш хиннад коммунист хила бокъо йолаш ше волга. Иштта лакха ба цу цlера мах!

«...Коммуниста авангардни лоархlам болаш хилар моллагlча тайпара хулаш дац, практически гlулакхашца, даккха гlалат доацаш общественни декхар кхоачашдарца гойташ да из», — аьннад КПСС XXVII съезде парте ЦК яьча Политически докладах йолча Резолюце тlа.

Авангарде хилар — из да халонех кхера а ца кхераш, перестройка еча массарел хьалха латтар, бехктокхам майрра шийна дlатlаийбар, карагlдаьннатох цlакиха кхоачам ца бар, вай вахарца тарлуш мел доацачунца майрра къовсам лоаттабар. Коммунист хила веза ший масалца беррнгаш шийна тlехьабаха ховш, экономически дегlаахара а социальни прогресса а кердача лакхаленашка уж кхувлаш, дlаяхача заман йирча гlулакхаш леладераш хьагучабоахаш а царца цхьаккха тайпара машар хургбоацаш а, визза интернационалист волаш хилар. Даим кердачоа тlаккхувш хиларах, ше кхо ца веш наха гlулакх деш хиларах латт бокъонца волча коммуниста, коммуниста - ленинца вахара маlан.

Вай республике чlоагlа сий деш а лоархlаш а ба Социалистически Къахьегама Турпалаш — мехкдаьтта чакхдоахача В. И. Ленина цlерагlча завода вокхагlвола аппаратчик Н. Ведерникови Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньевой Б. Кодзоеви, «Красный молот» завода газоэлектросварщица С. Умалатова, Гудермесски районерча «Мединструментий» завода бригадир Т. Кириченко, Веденски района Орджоникидзе цlерагlча колхоза председатель А.-Хь. Хусаинов, Малгобекски района «Кавказ» яхача совхоза жа lу Г. Мудагов, кхы дуккхабараш.

Алхха шоаш дика болх барах кхоачамбац цар. Иштта къахьегара тlахьех шоай новкъостий, къоначар хьехамчаш ба уж, хьинаре дакъа лоац шоай коллективай общественни вахаре. Социалистически вахара хьисапь хийра мел долчунца хоадам боллаш къовсам лоаттабу цар, шоайчарел лакхагlа лоархl общественни хьашташ, гlулакх а дош а цаl долаш хьабоагlа, перестройка еча хьинаре дакъа лоац.

Парте членаша масал гойтилга, съезда материалаш тlа белгал ма даккхара, lалашде деза доагlаш дар шоайла вlаши цlенхаштта дlадехарца, идейно-кхетам балара болх а парте чура вахар а лерттlа вlаштlехьдаккхарца. Из деча хана партийни организацеша керттера терцам тlабахийта безар фуд аьлча, из да парте гlулакх тешшаме чакхдоаккхарий масалца, большевизма сийлахь-йоккхача традицешца кхетам балар.

Цу даькъе доккха беркат доал коммунистий отчеташка ладувгlарах а царна партийни характеристикаш теларах а. Цу тайпара партийни аттестаци елга шерра юкъедоаладаьд республикерча дуккхача партийни комитеташа а юххьанцарча партийни организацеша а. Долче, из болх тlа-тlа тоабе а цун эффективность лакхъе а еза. Къасттта терко е йоагlа установкой декхараш кхоачашдара хьалхара коммунистий бехктокхам лакхбара. Цига цхьаккха къахетам бе йиш яц коммуниста сий долча цlерца товргдоаца гlулакхаш леладерех: карьеристех, кхааш нйдерех, бюрократизм хьаллувцарех, шийна тlадилла гlулакх бехктокхам боацаш леладерех, лерттlа доал ца дерех, кхыдола негативни хlамаш леладерех. Партийни мугlараш цlена хилийтара, хlара партиец ээдий оамалаш йоахкаш хилийтара, парте сий кхы а лакхагlа айдара тlехьа даим къовсам лоаттабеш хила еза хlара партийни организаци. Парте дlанйбе йиш яц дикагlчарна юкъе а толашагlбараш мара. Къахьегача саго, гонахьарча наха: «Из ва визза коммунист», — аргдар мара хила йиш яц парте мугlарашка. Хlаьта партийни цlагlара сийрдагlен цlенагlен ме хул, сихагlа лоархlадергда вай экономически а социальни а вахаре перестройка яро увттадеча чоалханеча декхарех.

Халахете а, кlезига моттигаш нийсдац цхьаболча коммунисташа перестройка е еза, яхаш хабараш а дувцаш, къаьнара оамалаш ца юташ. Цlерах санна критиках а самокритиках а кхераш ба уж. Наьха инициатива lотеlаю, кердадар хьаллацац цар, болх лерттlа дlа ца бахара доаца бахьанаш уттаду.

«...Вайна, коммунисташта, дилладац хьанаьхкан минаьккан пlелгаш тlахьувкхилга. Нагахьа санна партийни организаци принципиальни отношеней ларда тlа латтача диззача вахарца яхе, хlаьта нагахьа санна коммунисташ, юкъарча темах лаьца даьсса хабараш а ца дувцаш, хаьдда гlулакхаш кхоачашдеш бале, тlаккха тешшаме толам баргба. Кхоачамбоацараш айнаш бlаргагор, уж харцахьа лархlар кхоачам болаш дац, уж ца хилийтара долла хlама де деза», — аьннад КПСС XXVII съезда парте Центральни Комитето яьча Политически доклада тlа.

Долче, хьалхара дош ала дезараш коммунисташ ба. Хlаьта цар из ала а оал. Масала, республикерча эзараш болча коммунисташа лаьрхlад Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш шийтталагlча пятилетка шин шера план кхоачашъе, производства эффективность, къахьегама овсарле лакхъе, продукци дикагlа хилийта. Белгалдаккха деза, цар шоай дош чlоагlа леладелга.

Парте Устава тlа аьннад: коммунист декхарийла ва къахьегаме масал гойташ хила, социалистически рузкъа лораден дебаден, производства эффективность, къахьегама овсарле хадданза лакхъе, продукце дикал тоае, хlанзарча lилманен техникане карагlдиййнараш а хьалхалатта опыт а халкъа боахаме юкъекхувлилга тlатеlla вlаштlехьдаккха, ший квалификаци лакхъе, керда, прогрессивни мел дола хlама хьаллаца, мохк социально-экономически дегlабоалабелга сихдара юкъе ца могга доккхагlа дакъа лаца.

Уж лоархlаме декхараш кхоачашдара деррига низаш тlадерзаде деза республика коммунисташа, кхычарна шоашкара масал а гойташ.

КПСС ЦК Политбюро

20 августе хиннача заседане КПСС ЦК Политбюрос дийцар СССР Министрий Совета болх эргабаьккха тоабарахи цун аппарата структурана перестройка ярахи дола дош.

Могаяьй парте XXVII съездеи КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленумен решенешка хьежжа экономикана доал делга радикальни эргадаккхара хьакъехьа оттаьча комплексни программа составной дакъа дола правительствас кийчъяь хаьдда йола предложенеш. Дикка лакхбе лерхl СССР Министрий Совета ерригача органий балха боарам, мехка экономика дегlайоалаелга сихдаран халкъа хьашташ дизза кхоачашдаран дола эффективни гlулакхаш дара из тlаберзабе а. Тlаийцача решене тlа оттадаьд парте хlанз дlадехарашка хьежжа правительственни аппарата болх чlоагrlа тоабара дола декхараш, цун керда структура а къоастаяьй. Из деш кlезигбу аппарата болхлой.

Политбюро хьежар дlахо йодача хана архитектура дегlайоалаярахи городаш хьалъярахи долча дешага. Цу деша хьакъехьа тlаийцача КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советен соцам тlа лерхl архитектура боарам лакхбергбола, городийн юртийн планировка а уж хьалъелга а тоадергдола, экономически механизм эргаяьккха тоаергйола а проектай дикала стимулировани елга чlоагlдергдола а гlулакхаш де. Белгалдаьккхад, советски наха нравственнии эстетически кхетам луча архитектура а городаш хьалъяра а боккха лоархlам хилар.

Архитектуранеи городаш хьалъярая доал дара организационни структура эргаяьккха тоае дагахьа бакъахьа лаьрхlад союзно-республикански цаl йола система хьаелга а СССР Госстроера (Госгражданстрой) граждански гlишлош хьалъяра Пачхьалкхен комитетахи архитектурахи СССР Госстроера (Госкомархитектура) архитектуран городаш хьалъяреи Пачхьалкхен комитет елга а.

Могаяьй болхлошта, гlулакхерча наха, колхозхошта кхы тlа луча пенсе шоай лоlаме страховани юкъейоалаярах йола СССР Министрий Советен ВЦСПС-ен предложени. Иштта йолча страхованех къахьегама ветераний вахара хьал тоадара дола пачхьалкхен доккха социальни гlулакх хургда. Кхы тlа а пенси далара йола моттиг хургья страхователий личнн взносийи СССР Пачхьалкхен бюджета средствайн чотагlа хьахулача страховой фондах.

Заседане хьежар ООН Генеральни Ассамблея хургйолча 42-ча сессе советски делегаце дакъа лоацаргхиларца дувзаденна долча дешашка.

КПСС ЦК Политбюрос дийцар иштта социально-экономически гlишлош хьалъяреи доазол дехьарча мехкашцара бувзамаш дегlадоаладареи кхыдола дешаш а, цар хьакъехьа йоагlа решенеш тlа а ийцар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

«СССР журналистий Союза материальни база чlоагlъяран балха хьалаш тоадаран де дезарех бола» соцам тlаийцаб КПСС Центральни Комитето.

Советски общества социально - экономически духовнии вахара перестройка лра хьакъехьара массови информацен пропагандан средствай болх хьинарегlа байта лерхlаш СССР журналистий Союза материальни база чlоагlъяран балха хьалаш тоадаран кхы тlа а гlулакхаш де оттадаьд КПСС ЦК-ас. СССР журналистий Союзе хьаяьй СССР Журналистски фонд. СССР Журфонда средстваш газетийи журналийи редакцеша, издательстваша, СССР Министрий Советерча Советски Союза Телеграфни агентствас, «Новости» кепайоазон Агентствас, телевиденеи радиовешанеи органаша (кхыча творчески союзий фондашка отчисленеш еча гонорарагара дlайиккхача) луча авторски гонорара 6 процент боарам болча отчисленеех хургйолаш оттадаьд. СССР журналистий Союза Правленена тlадиллад СССР юстице Министерстваца, СССР финансий Министерстваца, СССР къахьегамеи социальни дешайи хьакъехьарча Пачхьалкхен комитетаца барта а яха СССР Журфонда устав, структура, штаташ, болхлой гlулакха тlара окладаш чlоагlъе.

СССР СЖ материальни база чlоагlъяра кхыдола гlулакхаш а белгалдаьд.

Укх деша хьакъехьара СССР Министрий Совета распоряжене проект могаяьй КПСС ЦК-ас.

СССР Министрий Совето тlаийцача распоряжене тlа СССР журналистий Союза а доагlаш лаьрхlад КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи «Творчески Союзий балха хьалаш тоадарах болча» соцама тlара пенсионни lалашон даькъера дар.

СССР Министрий Совето СССР Госкомиздата тlадиллад «Мысль» яхача издательстве массовой информаце средствай балха теорех, историех, практиках дола, кепайоазон болхлой къахьегама методиках, организацех дола литература, учебникаш, учебни справочни пособеш, хlаьта иштта журналистий дикагlдолча публицистически балхий сборникаш кийчдеши арахецаши йола редакци вlашагlйоллар.

СССР Госплана тlадиллад 1988 шера денз планий проекташ тlа материально - технически база чlоагlъяран дегlайоалаяран, творчества цlенош, пансионаташ, салоlа базаш, профилактореш хьалъяра союза ший йолча средствай чотагlа СССР журналистий Союза капитальни вложеней лимиташ къоастаяр.

СССР Министрий Совето союзни республикай Министрий Советаш, халкъа депутатий краевой, областной Советий исполкомаш, Мосгорисполком декхарийла яьй 1988—1995 шерий планаш тlа журналисташта лаьрхlа цlенош хьалделга, царца юртарча районни централашка кlезига квартираш яра а долаш, оттаде. Мосгорисполкома тlадиллад журналистий Центральни цlенна ремонт яра балхаш 1988 шера даь йистедоахилга.

Тешам беннаб

Хlанзчул нийс шу хьалха «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединенена чуйоагlача ремонтно-гlишлон управлене (РСУ) духхьашха ший къахьегама никъ дlаболабир берашха кхийнача нохчий йоlа Батаева Лейла Мутаевнас. Чlоагlа сийдолаш а дуккханешта йовзаш а професси яр цо караерзаяьр. Штукатура-маляра говзал тlа-тlа вlоаргагlа йовза гlерташ, ший хьинари низи кхо ца беш къахьега йолалу из юххьанца денз. Болх хала хиларах бlу ца къожабеш йоацача Лейлас ше деш дола штукатурнии басараш хьакхарен балхаш дикен тlехдикен мара хилийтацар. Цул совгlа хlара сменагlа нормаш 125 — 130 процент кхоачашйора цо. Из ца зувш дисанзар РСУ кулгалхоша, цунна уллув къахьегаш болча гlишлонхоша. Башха-дика гlишлонхо Батаева Лейла къахьегаш йола участок шек хила ца везаш тешаме я, оалар цар.

Хьинаре къахьегарал совгlа дизза дакъа лоац комсомолкас юкъарча балха тlа. Цо массаза а цlенеи диззан кхоачашду РСУ комсомольски организаце секретара заместитела, ший лоlамеча халкъа дружина члена декхараш. Цу юкъарча балха тlа шийна тlадехка декхараш кхоачашдеча цо мело яь цкъа цlийяла йийзаяц цун. Кагирхошта юкъе дукха кхетама болх бу цо. Хlаьта шийна ховчох кхоачамбаь ца lеш, каст-каста из дагаювлаш хул къахьегама ветеранашца. Цкъа шийга хьааьннар шозлагlа хьалхадаккха ца дезаш дика хьаэц Лейлас. Иштта йолча цун чlоагlа сийду РСУ гlишлонхоша.

Хьинаре къа а хьегаш, башха-дика толамаш дахарах управлене кулгалхоша, комсомольски организаце цунна тийннай дукха сийлен грамоташ, ахчан премеш, маьхера совгlаташ.

Шийна тlадиллача гlулакха тlехьа Лейла массаза а тешаме хиларах РСУ болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гlулакхерча наха массава а раьза а волаш, халкъа депутатий Грозненски горсовета депутаталла харжара кандидаталла оттайир Батаева Лейла. Дукха ха йоаццаш хьайийцай цо депутатски удостоверени. Депутат яхача сийдолча цlеро ше дуккхача хlаман декхарийла елга дика кхетадеш я Лейла. Юкъарча балха тlа цо чакхдоахаш хинна гlулакхаш дукха дар, хlаьта хlанз уж кхы а дукхагlа да. Ший харжархоша шийна тlакхухьаш дола наказаш кхоачашде йолаеннай из. Цу даькъе шийна тlалатта бехктокхам боккха хилари къестадеш дараш лоархlаме декхараш хилари дика кхетадеш я из. Харжархошца каст-каста вlашагlъетталу из, царца беседаш ю цо, цар тlадена гlулакхаш къоастадалца сатийна lечарех яц Лейла Мутаевна. Комсомолка а депутата а сийлен декхараш лоархl цо царех.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейна сийленца накъабахара РСУ гlишлонхошта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалаттачарех цаl я Батаева Лейла. Хlанзлехьа кхоачашъяьй цо шийтталагlча пятилетка хьалхарча шин шера задани. Уж производственни хьокхамаш тlа-тlа дикагlа а хулийташ, болх беш я из тlадоагlача шера чотагlа.

СУРТА ТlА: штукатур-маляр Л. Батаева.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

17 августе кхаччалца доакъараш дукхагlа дахаран цар дикал лакхъяран тlехьа республика районашта, колхозий, совхозий коллективашта юкъе лаьттача социалистически яхьа итогашка а хьежа КПСС Нохч-Гlалгlай обкома бюрос, НГlАССР Министрий Совето, облсовпрофои ВЛКСМ обкомои соцам баьб:

РАЙОНАШТА ЮКЪЕ:

КПСС обкома, НГlАССР Министрий Совета, облсовпрофеи ВЛКСМ обкомеи карара кара тела цlе вымпел а луш

Хьалхара моттиг

хьажае, шин кlира доахана хlара условни кертана 3,7 центнер доакъара единица тlаккхеталга, иштта юкъара запас — хlара кертана 14,2 центнер доакъара единицага кхоачаш доакъар доаккхалга lалашдаьча

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА

КПСС обкома, НГlАССР Министрий Совета, облсовпрофеи ВЛКСМ обкомеи Сийлен грамота а луш

Шоллагlа моттиг

хьожайир шин кlира доахана хlара условни кертана 3,8 центнер доакъара единица тlаккхеталга, иштта юкъара запас — хlара кертана 12,4 центнер доакъара единицага кхоачаш доакъар доаккхалга lалашдаьча

ШАЛИНСКИ РАЙОНА

БОАХАМАШТА ЮКЪЕ:

КПСС обкома, НГlАССР Министрий Совета, облсовпрофеи ВЛКСМ обкомеи карара кара тела цlе вымпел а луш

Хьалхара моттиг

хьожайир доахана хlара условни кертана 21,1 центнер доакъара единицага кхоачаш доакъар lалашдаьча Ачхой-Мартановски района

«ОРЕХОВСКИЙ» ЯХАЧА СОВХОЗА

КПСС обкома, НГlАССР Министрий Совета, облсовпрофеи ВЛКСМ обкомеи Сийлен грамота а луш

Шоллагlа моттиг

хьожайир доахана хlара условни кертана 20,9 центнер доакъара единицага кхоачаш доакъар lалашдаьча Гудермесски района

«БЕЛОРЕЧЕНСКИЙ» ЯХАЧА СОВХОЗА

доахана хlара условни кертана 20,7 центнер доакъара единицага кхоачаш доакъар lалашдаьча Надтеречни района

«ОЗЕРНЫЙ» ЯХАЧА СОВХОЗА

КПСС обкома, НГlАССР Министрий Совета, облсовпрофеи ВЛКСМ обкомеи диплом а луш

Кхоалагlа моттиг

хьожайир доахана хlара условни кертана 16,1 центнер доакъара единицага кхоачаш доакъар lалашдаьча Наурски района

«СОВЕТСКАЯ РОССИЯ» ЯХАЧА СОВХОЗА

доахана хlара условни кертана 15,5 центнер доакъара единицага кхоачаш доакъар lалашдаьча Урус-Мартановски района

МИЧУРИНА ЦlЕРАГlАЧА СОВХОЗА

Дlадаха lа дагакхоабаш

Доакъар доацаш чlоагlа халo хьийгар укх шера хьайбаш lангара доахаш Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза къахьегамхоша. Из хlама кхы нийслургдоацаш, шоай мел йола таронаш оарцагlъяьха къахьегаш ба укх шера колхоза доакъар lалашдераш. Хlаьта толамаш а доах. Хlанзле 8291 тонн силоси 3791 тонн сенажи кийчъяьй, 691 тонн йол lалашъяьй, бlаь тонн гаргга баьца хьоар даьккхад. Из да хlанзле хlара хьайбана 18 центнер доакъара единица кхоачаш, хlаьта кийчде лаьрхlар — хlара хьайбана 21 центнер доакъара единица хургйолаш. Колхозхой гlадбугаш да кийчъяьча аьлах 340 тонн цхьоалагlча классах, хlаьта цхьанна классах дlатоха йиш йоацаш цхьа грамм йоацаш хилар. Кийч мел яь йол хlанзе а хьайбаша lа доаккхаргдолча моттигашка дlайихьа дlаоттаяьй, латташ из талхаргйоацаш мел эшар а даьд.

Йол кийчъеш, сенаж йоллаш къаьстта овсаре къахьег Битиев Ибрахlима кулгалдеча пхелагlча механизированни отрядо. Колхозе lалаш, мел даьча доакъарах 60 процент гаргга цун коллективо кийчдаьд. Цул совгlа лоаццача юкъа аргlаш даь 500 тонн гаргга ча дlаоттадир цо.

Балха подряд юкъейоалаяро карагlдоалийт цу отряда иштта хьаьнала къахьега. Дика вlаштlехьяьккхай укх шера доакъар lалашдерашта юкъе яхь а. Цун итогаш хlара дийнахьа ю. Толашагlа бола нах морально а материально а белгалбоах. Хlаьта доакъар lалашдара балхаш чакхдаьнначул тlехьагlа котало яьккхача бригадана эзар сом премн лургйолаш я.

Баьций витаминни хьоар доаккхаш йоаллача коллективах къаьстта дувца доагlа. Цо хlанзалца кийчдаь баьций витаминни хьоар дерригa цхьоалагlча классах да.

— Миштa вlаштlехьдаьннад шоана из тсалам баккха? — аьнна шийга хаттар дича, доакъара цеха заведующе А. Барахоева аьлар:

— Коллективни подрядагlа болх беш да тхо. Цу хьисапе оаха къахьега хьалхара шу а дац. Цудухьа опыт lоаяьй. Хов наха тlеххьара шоашта хьахургдар коллектива а хlара сага а карагlдаьнначунга хьежжа мара хургдоацилга. Цудухьа, балха тlа низ дlаккхоачар ду хlара къахьегамхочо. Доакъара дикала укх шера къаьстта а йоакхо ю оаха. Хlана аьлча, хьалха цунна йолча дозалах дlанйдеш хиннадале, хlанз баьций хьоараца йолча доакъара единицашка хьежжа мара дlанйцад колхозо. Из бахьан долаш цуи дикала йоакхо ца йича ца доалаш нийсделар тхо а. Оаха даьча дехарах доакъара цехе даьккхача баьций хьоара дикала хадданза тlахьожам лоаттабу района агрохимлабораторе.

— Хьай коллективера толашагlа барий цlераш яха тхона, — дехар дича Барахоева аьлар:

— Шоай низ дlаккхоачар де гlерташ болх бу массане а. Масала, машинисташа-операторашa Я. Черникова, А. Шульгас, баьций хьоар доаккхача АВМ-ий технически хьалах бехктокхаме волча Б. Ткачова, цехе тайп-тайпара балхаш деча А. Ножоновас, Н. Филатовас, А. Вагнерас, шофера Н. Павленкос, чакхъяккхара буц хьатlакхухьаш, кхы тайпа балхаш деш волча тракториста В. Бобровекова, кхычар.

Шин сменагlа болх бу доакъара цехо. Норма кхо тонн йолаш хlара дийнахьеи буси ворхl тонн гаргга баьций хьоар доаккх. Къахьегама овсарле кхы лох ца еш болх бой, из даккхара укх шера ши план е цун коллектива карагlдаргхиларах шеко яц. Хlаьта цу гlулакхо ший аргlагlа йиш хулийтаргья планал дукхагlа шура дулх даккха.

Хьайбаш lангара дахара ши эзар тонн йол кийчъе дага ба колхозе е соахка lалашъяь хиннaчул диазза дукхагlа.

М. ХАМАТХАНОВ.

Индера хьаьший

Хlара шера кlоарглуши чlоагlлуш доагlа советско-индийски доттагlал. Цунна дола къаьгга тешал да вай мехка дуккхача городашка чакхйоалаш йола Советски Союзера Инде фестиваль.

Самардийнахьа Индера хьаьший Нохч-Гlалгlай республике кхаьчар. Дег тlара доагlача моаршалца, ловцашца, зизашца тlаийцар уж Назрановски района къахьегамхоша. Вайнаьха гlирс бувхача мехкараша хьаьшашта духьалдихьар тух-сискал. Дlайха моаршал хаьттар царга Нохч-Гlалгlай АССР культура министра А. Киндарова, КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. Мякиева.

Хьахоз пандара оаз, дlадолалу халхараш. Бlал боаккхаш ба Наьсар-Кертерча «Эрзи» яхача ансамбла доакъашхой. Бокъонца массане дог тохадолийт эггара зlамагlволча халхархочо ворхl шу даьннача Беков Адама.

Цул тlехьагlа ека йолалу индийски ашараш.

Ала деза хьаьшашта юкъе цхьаь цаl профессиональни артист воацилга. Уж мугlарера нах ба — ахархой, болхлой, чарахьий. Цхьабакъда, музыкальнии хореографически говзал ца йоаллаш саг вац царна юкъе.

Ховш ма дий из индийски халкъа оамал йолга. Даьшкара къонгашка, царгара тlехьенашка йоалаш бlаь шерашка хьенай из.

Инде делегаце кулгалхочо господина Хабиб Танвира дувц мел безаме вlашагlкхетараш хиннад шоай советски нахаца. Москве В. И. Ленина цlерагlча стадионе фестиваль хьайийллача хана денз, уж хиннаб Ленинграде, Армене, Грузе, Азербайджане, Къулбаседа-Хlирий республике. Дукха керда доттагlий байзаб царна. Къаьстта дика тlаэц наха Инде искусство. Хьаьшашта а дезаденнад советски къамий халхараш, иллеш, ашараш.

Моаршал да шуга, Индера хьаьший!

М. ЭРЗИЕВ.

Сийлахь-боккха Октябри Нохч-ГIалгIайчеи

ЛОАМАН ЛАЬЧА

Фуртоуг — гIалгIай къаман сий дола воI Ахриев СаIида ГIапур вавь моттиг. Юрта гонахьа жовхьара бар санна гом бавь латт лоамаш. Укхазара Iохьежача бIаргагу лохе гIолла дода Тийрк, лоамаш кIезиг-дукха тIехьашкахьа а даьле, аренашкахьа Iохьада моттиг лу цунна. БIаргагу духьаленаш йохаеш цо бердах дIабеттача наькхах дIауха «сийгаш». Уж маьлха духьала нийсделча селаIад отт.

Фуртоуга кIал Тийрках дIакхет из санна бирса дола Iарамхи. Кхеххаш, кIай чопаш беш доагIа из а. БIаьшеренашка берда йистош йоахаш форда тIа кхача шоашта никъ биллаб цар. Иштта бIаьшеренаш дIанхай гIалгIай къамо паргIатонга бода никъ шоашта билла гIерташ. Лоамароша кортамукъале йоаккхача хьалхалаьттачарех цаI ва ГIапур. Моакхаза лоамаш санна тешаме хиннав из революце гIулакха, хьийдда доагIа лоаман хий санна сиха хиннав къеча наха новкъостала оарцагIвала. Цох да вай таханара дувцар.

ГIапур ваьв 1890 шера. Боккха дезал хиннаб цун даь СаIида — пхи воIи ши йоIи. Атта хиннадац вахар, массава тохавелча а халла мара сискал а вIаштIехьайоалаш хиннаяц. ГIапур шийбархI шу даьлча дена боккхагIачарна новкъостал деш хиннав: жега ваьллав, йол хьийкхай. ДукхагIа йола ха бераша когаш берзана йоаккхаш хиннай, шелал эттача а тIаювхараш нахьара айраш дола бIоржаш мара йоацаш. Кхы дикагIа тIадувхаш хиннабац боккхагIбараш а, лотара тIа лотар тилла баракъа хиннад кийчбелча а тIадувхаш хиннар. ХIара кениг лархIа, кходе дезаш хиннаб лоамарой.

Дезала тIалатта хало, моцал бIаргагуш хиннав кхувш воагIа кIаьнк. Мел дукха къахьеге а, тIерайсалаш хиннаяц къел. ХIанад-хьогI ер иштта, яхача уйлаша каст-каста сатем боабеш хиннаб цун.

Цу хаттара жоп лургдолаш дезалга дешийта даь тара хиннаяц. КIезиг-дукха дикагIа хьал долаш хиннав Владикавказе ваьха ГIапура даь воша — Ассадул. Цо ше волча Iо а вига, реальни училище деша вахийтав кIаьнк. Эрсий мотт ца ховча бера атта хиннадац укхаза деша. Из кхета а деш, даь вошас Москве деша вохийт из. Укхаза йоаккх цо частни училище, цул тIехьагIа — Московски коммерчески институт. Укхага бовз цунна классови къовсам, студенчески боламе дакъа лоацаш хул.

Вахарах кхийтта, дегIаца низ болаш 1916 шера цIакхаьчар из Владикавказе. Цу хана «Терек» яхача газете болх беш вар С. М. Киров. ГIапур большевистски наькъа тIа ваьккхар, цун марксистски кхетам беннар Сергей Миронович вар.

1917 шера февраль бетта Россе хилар буржуазно-демократически революци. Массанахьа вIашагIйохкаш яр болхлойн салтийн депутатий Советаш. ГI. Ахриев хержар большевик Орахелашвили Мамия председатель волча Владикавказски Совета членалла. Дукха къахьийгад цо къе нах классови мозстагIашта духьалъбаха кийчбеш.

...Кхехкаш, сатем байна яр цу хана Владикавказ. Доал бера доалаш латтарах кхерабеннача бIаьхий бараштей къечарией юкъе каст-каста довнаш дувлар, нах боабора, бийсан юкъе го йиш яр цIера алаш. Гуш дар дIахо иштта кхы гаьна дала йиш йоацилга.

ТIеххьара хоам кхаьчар лоамашка Россе пролетариата диктатура оттаьй, аьнна. Из боккха кхаъ бар къахьегача наха. Советий Ерригроссийски шоллагIча съезде тIанйцар исторически документаш: «Россе гражданашка», «Машарах йола декрет», «Лаьттах йола декрет», кхыдараш. Къамаш чулоаттаделга дIадаккхарах, нийсхо, кортамукъале оттаярах, самоопределени ярах дувцар цар тIа. Из дар наха дезаш хиннар а, бIаьшеренашка цар сатийсар а.

Цхьабакъда контрреволюци тIехьашкаяла дагаяцар, цо гулду ший низаш. МоастагIаша кийчбеш бола тийшаболх гучабаккханза баргбац. Бовзаш болча большевикаша С. Кирова, С. Орджоникидзе, С. Буачидзе кулгал а деш, къахьегамхошта юкъе халданза кхетама болх беш вар ГIапур. Меньшевикий, эсерий, уж хьаллоацаш болча бIаьхийча наьха политика гучайоаккхар цо.

1918 шера март бетта Пятигорске хиннача Терски областа халкъий шоллагIча съезде къамаьл деш ГI. Ахриева аьлар: «...ГIалгIай халкъа юкъе революци хIанз мара дIайоласнйаяц ала йиш йолаш да тхо. Тхо теш терски демократе деррига а низаш вIашагIа а теха, хIанз этта халонаш эша а еш, вай сийленца йотдовргхиларах. ДIадоладаьр хьаллацара гIалгIашта юкъера шоана кораболгIаргба боккха низ. Къахьегаш болча наха массавена дагадоаллар — лаьттан дош къоастадара эшаш моттиг хуле шийн цIий кходергдац гIалгIай къамо...»

БIаьхийчар мел дукха цIогIарч дийтта дале а, цу съездо соцам бир Къулбасела Кавказе Советий Iаьдал къоабал а деш, тIаэцаш хиларах. ГI. Ахриев хержар къамий гIулакхашта вола халкъа комиссаралла. Пролетарски революцена боккха лоархIам бола болх баьб цо цу посте волаш. Къаман округашка Советий съездаш яьй, Советий Iаьдало хьалхашка увттаду декхараш дIадовзийташ дукха кхетама болх баьб. Массаза а цо хьалхадсахаш хиннад къамашта юкъе машар, барт хиланза баргбоацалга, цунца мара котало йоаккхалургйоацилга.

...Къамарга этта хIама санна новкъа хиннад контрреволюцена Тийрка йисте этта Советий Iаьдал. Из дохьде кийчлуш бар белогвардейцаш. Цу кхерамеча деношка Владикавказе кхоач В. И. Ленина викал — Россе Къулбехьен чрезвычайни комиссар С. Орджоникидзе. Йоккха революционни опыт йола из чIоагIа везалу ГIапура. Григорий Константиновича а безаме тIаэц халкъа гIулакха оарцагIваьнна зIамига саг.

1918 шера июль бетта Владикавказе хьайиллар Тийрка йисте дахача халкъий IV съезд. Из чакх ца ялийта а цун кулгалхой боабе а лаьрхIар контрреволюце. Города го беш вар моастагIа. С. Орджоникидзе сарц даккха аравалийтар ГI. Ахриев. ЦIе ГIалгIайче кийча хилар революци лорае. Города гонахьа ядача юрташкара — ДIаьхача-Къухьара, Джейрахьара, Мочкъийюртара, кхычахьара баьхкар герзашца кийчбенна дошлой. Бичераховски бандаш духьалаоттаяланзар кортамукъале яииха гIеттача халкъа. Съезло ше дIаболабаь болх чакхбаьккхар. Укхаза ГI. Ахриев хорж паччахьаллкхен тIаьхьожама халкъа комиссаралла.

Цу событеша хьахьекхар Советски Iаьдала адамаш кхотаде вIаштIехьадаьннилга, цу деношка ше ма барра байзар халкъий доттагIлен мах. ОагIув оагIох а теха, моастагIашта духьалъэттар гIалгIай, хIирий-керминясташ, цIезскархой, болхлой отрядаш.

Владикавказе санна кIайча казакашца ца хаддаш тIом лоаттабеш хилар Н. Гикало кулгалдеш йола грозненски пролетариат, А. Шерипов керте вола нохчий къахьегамхой, А. Дьякова кулгалду казакий цIе отрядаш.

Большевикаша кулгал а деш, дерригача халкъаша цхьана йохайир Терски областе хинна контрреволюци. Цхьабакъда, классови къовсам цу тIа чакхбаланзар. ДIаболабелар граждански тIом. Къулбаседа Кавказе кхаьчар Деникина бIу. ГIапур керте латтача гIалгIай ревкомо дукха къахьийгар белогвардейцаш, моттигера контрреволюци йохаяра. Дукхача наха вахар дIаденна, дукха хало лайна, юха а эшайир контрреволюци. Тийрка йисте дахача къамаша шоай кортамукъале бахьанце лоаттабеча къовсаме дицлургдоацаш чIоагIа новкъостал дир Российски пролетариато, сийлахь-доккхача эрсий халкъо, турпалча ЦIеча Эскаро.

Подполье лечкъаш моцал ловш дукха халонаш лайнача ГIапура тIеххьара лазар лаьцар. 1920 шера 3-ча мае кхелхав гIалгIай къеча наьха баьчча хинна сий дола революционер. Цхьабакъда, мел дукха шераш дIаахарах йицлургьяц цун цIи. Эзараш нах хул цун цIагIа Фуртоуге хьайиллача музее. Везаш, боча йоах цун цIи къонабараша а ха яхараша а. «Йоккха событи я тхона тахан укхаза нийслалар, яхаш яздунаьсаречa цхьан школа дешархоша. Революце хьалсега цIи ца йовш бIаьшеренашка гIолла чакхъяргья. Массаза а тха дегашка хургва гIалгIай сий дола воI Ахриев ГIапур».

Революционера - интернационалиста цIагIа берригача мехкара нах тахан зерате ух. Укхаза бIаргагу йиш я гаьнарча Прибалтикера, Украинера, СибарегIара, кхыча моттигашкара Къулбаседа Кавказа историе оагIош йовза безам болаш баьхкараш. Цар а чIоагIа сий ду лоаман лаьчий — Ахриев ГIапура.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

КПСС ШАЛИНСКИ РАЙКОМА ПЛЕНУМЕ
ЙИЙЦАР «БАЛХА ТIАРА МУКЪАВАЛИЙТАР» ЯХА СТАТЬЯ

Укх шера 4-ча августе «Сердалос» кепатехаяр 1987 шера 31 июле «Сельская жизнь» яхача газета тIа араяьнна «Балха тIара мукъавалийтар» яха статья. Кадраш хоржача, уж дIа-хьа нийсъеча, кхетам балара болх тоачa, беча цIенхаштта гIалаташ дувлийтарах цу тIа критика йора парте Шалински райкома. КПСС райкома хьалхарча секретара балха стилан методаштеи.

Укх деношка из статья ювцаш парте Шалински райкома пленум хилар. «Балха тIара мукъавалийтар» яхача статья тIа дувцар тахкара вIашагIтехача комиссе баьча хоамага ла а дийгIа, пленумо белгалдаьккхар,— статья тIа дувцаш дола цхьадола ледиаш маьхала а тахапарча дено дIа ма деххара а хилар. Цунца цхьана комиссес а пренешка къамаьлаш даьраша а кIал кIийле йоацаш лаьрхIар статья тIара дукхагIдола хIамаш, цу даькъе КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара Н. И. Айдиновна яь критика а йолаш.

КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума дIадехарашка хьежжа кадрашца бу болх эргабаьккха тоабара парте райкомо а юххьанцарча партийни организацеша а де деза гIуланхаш белгалдир пленумо тIанйцача соцам тIа.

Пленум хьежар организационни дешага. Халкъа депутатий Шалински районни Совета исполкома председателалла харжарца дувзаденна райкома секретара декхарех мукъавалийтар Н. Р. Дааев. КПСС райкома секретаралла хержар парте районни комитета оргтдела заведующи хинна К. К.-С. Батаев.

Унахцlено — вай дезагIа дола рузкьа

Тхона кхаъ хиннаб

Укх деношка арадаьннача газеташ тIара йийшай аз «Бахача наьха унахцIено лораелга дегIадоаладара а СССР унахцIено лораяра шийтталагIча пятилеткен 2000 шерага кхаччалца йолча ханеи перестройка яра а Керттерча лостамий» хьакъехьара КПСС ЦК а СССР Министрий Совета а проект.

Итт бера нана я со. Сона а са юртахошта, Назрановски районерча бахача наха а, дика хов юрта медицински гIулакх делга мел эсала лел.

Бер цамогаш хилча районе даха деза тха. Эггара аттагIа маха дIатоха шприцаш, эша молхаш хилац медпункте.

ТIаккха цхьаннена а къайле яц тха районе дефицитни лоархIаш йола молхаш спекулянташкара мара хьаэца вIаштIехьдоацилга. Спекулянташта уж мичахьара ух сона хац.

КПСС а СССР Министрий Совета а проекта тIа лерххIача бесса, медицински служба болх вIаштIехьбоаккхе, наьха унахцIено шеко йоацаш тоалургья.

Тха боккхача дезало йийшай из проект, хIаьта дег тIара къоабалъеш хьал а лоац. Вай партеи правительстван мехка бахача наьха хадданза йоахо еш хилара цхьаькха цхьа масал да из документ.

ХIаьта сонеи са дезалаи, массаболча советски наха санна, чIоагIа кхаъ а хиннаб цунах.

Л. АУШЕВА,
нана-турпал.

Вахара керда оагIув

Укх деношка газеташа кепатехача «Бахача наьха унахцIено лораелга дегIадоаладара а СССР унахцIено лораяра шийтталагIча пятилеткен 2000 шерага кхаччалца йолча ханеи перестройка яра а Керттера лостамаш» яхача проекта тIа дика гуш да вай унахцIено лораеча системана хьалхашка латта декхараш.

Сона хетачох цу документага дукхача хана денз хьежаш бар вай лораш. Къайле яц, тIеххьарча хана медицински учрежденеш: больницаш, бераш ду цIеношаш, поликлиникаш, кхыяраш вайна хеттача тайпара дика болх беш, шоай декхар дизза кхоачашдецца хинналга. Со валлац советски лорашта дика гIулакхаш карагIдаьннадац ала, дика ховш да, вай унахцIено лораяра система хьалхалаттачарех йолга. Бакъда, социализма, керттера белгало — цхьаккха вахара миIинг сеца ца латтийтилга.

Ала деза, из проект цу хьакъехьа мел дола гIулакхаш цIаьхха тоадергдолаш универсальни «рецепт» йоацилга, бакъда, вай ледарагIа йола моттигаш, низ дукхагIа тIабахийта беза моттигаш цо гучайоахилгах дувца дезаш дац.

Сона тоъал бовз лорий болх. Медицински институте деша отталехьа училище чакх а яьккха Назране, Малгобеке, Грозне болх беш хиннав со скори помоща станцешка. Цхьайолча хана бIаргашта гуш доккха зенаш дувл лорий болх кхыча декхарашца (тайп-тайпара учеташца, графикашца, планашца кхыдолча каьхаташца) чоалхане берзабаь хиларах. Цу балха тIарча ииташ йолча рекомендацешеи указанешеи нахаца болх бара лора кIезигагIа хают. Цхьайолча хана духхьал каьхаташ тIа дика ба, яхаш, хIаьта гIулакх меттахьа ца доалаш хул лорий учрежденей болх.

Къаьстта лоархIам болаш хет сона «...1988—1990 шерашка аттестаци йойла медицински фармацевтически институташта, из еча хана категори хувцара, цхьайолча факультеташка хьанйбераш кIезигагIа хилийтара, цхьайола ВУЗаш дIакъовлара дош къоастадолда...» яха дешаш. Боккха пайда хургба из хIама юкъедоаладича.

ТIеххьара, ала лов КПСС ЦК а Министрий Совета а проект хIара сага бала болаш, хIаране уйла тIаяха езаш, цхьаккха юстара латта бокъо йоацаш документ долга. Социализма, вай вахара историе керда оагIув из йолга.

И. ПЛИЕВ,
Астрахански медицински институт студент.

ПАРТГРУППАШКА: ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ЛОАРХIАМЕ ДЕШАШ БЕЛГАЛДАЬХАР

Грозненски радиотехнически завода ялхлагIча цеха сийрдача, паргIатача зале кIезигагIа яле а кIай халаташ дувха ши бIаь кхалсаг хургья. Царех хIара яр ший балха моттиге сиха а говзалца а хургйолча радиотехнически изделе узлаш вIашагIйохкаш я. Беш ба хIара дийнахьара бар санна болх.

ХIанз хьалхарча смена болх чакхбаьннаб. ДукхагIбола болхлой шоашта тIера барзкъа а хийца чубаха кийчлуш ба. ХIаьта пхи кхалсаг — шоллагIча участка коммунисташ бытови цIагIа вIашагIкхийтар. Тахан участка партгруппа отчетно - хоржамий собрани я. Из цар вахаре лоархIаме хIама да. Цудухьа царех хIаранена къаьстта боккха бехктокхам тIабуж — коллективе парте викал, цун идеяш дIакхухьар, цун решенеш вахаре кхоачашъяра организатор хила.

Партгруппа — из наха эггара гаргагIа йола партийни ячейка. Цун членаш укхаза цехе кхыча къахьегамхошта уллув болх беш ба. Укхаза ерригача коллективана дика гу хIара саг фу деш ва. Цудухьа коммуниста лоархIаме да массадолча хIаман тIехьа, эггара хьалха къахьегаме хьокхам а хинна дIаоттар. Нагахьа санна, сагa юкъарча гIулакхе цIена, берригa низ дIабохийташ гIулакх дой, общества материальни рузкъа хьадой—цунца хьахьокх цо эггара хьалха шийн коммунистически сакхетами принципиальности.

Цу хьисапе шоай гIулакхаш дIакхухьаш ба шоллагIча участка коммунисташ. Цар массане хьинар кхо ца деш, ха ца къовсаш къахьег шоай балха моттигашка.

Партгрупорга Н. П. Дутышева, упаковщица йолаш болх беш я, цхьабакъда, слесара, намотчица профессеш дика карaерзаьй цо. Къахьегама процессе чIоагIагIа эшача болх бе дIаотт из.

— Дикача, дог-цIенача цу болхлочоа участкерча массе а профессех болх хов, — дувц цехови парторганизаце секретара Л. А. Баутдиновас. — Иштта из новкъосташца Iимерза, безаме, къахетаме я, цудухьа уж моллагIа шоашта вахаре духьал нийсденнача чоалханерча гIулакхах цунца дагабовл, новкъостал дар дех.

Иштта дика дешаш ала йиш я группа кхыча коммунистех Е. П. Корягинайх, О. А. Щербинах, Т. К. Фекеловайх, Л. И. Тисейкох.

Партгруппа членашта юкъера дикагIа болх барца белгала волчун цIи яккхал аьнна оаха шийга хаттар дича Надежда Павловнас аьлар: — массане а цIена, хьинаре болх бу, иштта хIаране йоагIаш лелаю коммунистически къахьегама ударник яха цIи.

Собране яьча доклада тIа а коммунистий выступленешка а критически анализ а еш отчетни юкъа шоаш баьча балхах, иштта цех, завод дIахо дегIаккхувлара наькъех, методех дувцар.

Доклада тIа белгалдоахар предприяте тIеххьарча хана дикагIча оагIорахьа хувцамаш хулаш латтилга. Масала, цо хала-атта тIехьарча пхе бетта план кхоачашъяьй. Дикка дукхагIбола болхлой цIена къахьегаш ба, лакха дикал йола продукци арахеца ловш а ба. Цхьабакъда, коллектива болх лерттIа дIа ца бохийташ юхасецабу комплектующи изделешта ханханнахьа поставкаш ца яро, иштта цар дикал лоха хиларо. Завод ше шийна финансировани ярга, ше шийх дIадахар меттаоттадарга йоалаш я. ХIаьта ховш да хьаю продукци во хуле гаьна варгвоацилга.

Цехе латта оборудовани къаьна я. Вешта аьлча предприяти болх бе йолаелча денз хийцаяц. Цудухьа дукхагIдола балхаш кулг-кара де дезаш хул. Завода сихха технически реконструкци е еза. Иштта кердадар, дикадар къахьегам вIаштIехьбоаккхача юкъехувла деза.

— Коммунисташа нах парте политиках, цун решенех дIакхетабеш дукха болх бу. Цудухьа болхлой тхо долча дагабовла, новкъостал деха боагIа, — аьлар Е. П. Корягинас.

Берригача болхлоша перестройка хьаллоац. ХIанз заводе цу хьакъехьа эргадаьнна хIама дац, цхьабакъда, нах каста хувцамаш хургхилара тешамца бах. ХIанз цар дикагIа болх бе безам боагIа, кхоачашдеш дола гIулакх бе-башха ца хетилга дIадоалаш, тIадиллача декхара хьалхашкара бехктокхам лакхлуш латт.

Болхлоша дикагIа къахьегаш, хIаьта инженерно-технически болхлой царел тIехьабусаш хиларах дийцар Е. П. Корягинаси, О. А. Щербинаси. — разработкаш массаза лакхерча боараме хилац. Цар балха пайдане хургдар уж шоашта дагадехачох лаьца опытни болхлоща дагабувлаш хилча, цар а новкъостал де мегар из е вож узел дикагIа хьаеча. Завода толам техничкагара директорага кхаччалца ерригача коллективо бартцхьоагIо йолаш болх барах тийша ба.

Собране иштта белгалдаьккхар, заводера дукха болхлой дIабувлаш хилар. Масала, таханарча дийнахьа цехе ткъаь итт болхло таац, — из берригнех пхийтта процент гаргга. Цун бахьанаш — оборудовани къаьна а дукхагIдола балхаш кулг-кара де дезаш а хилар.

Партгруппа коммунисташа хан-ханнахьа собранеш чакхйоахар, хIаьта цига цхьана производстве духьал увтта проблемаш ювцар, уж къоастаяра наькъаш белгалдоахар.

Бакъда, кхоачамбоацар санна белгалдаккха доагIа докладчика а къамаьл даьраша а партийни мугIараш шердара дош ца дувцар. Вешта аьлча из дош укхаза къестадац. Из къаьгта хьахьокх диззача шера парте цхьа саг дIа ца эцаро.

Собране къамаьл даьча юххьанцарча партийни организаце секретара А. В. Антонова предприяти дегIаахара перспективех дийцар. Завода реконструкци елга дIадоладаьд.

Коммунисташа партгрупорга болх мегаргболаш лаьрхIар. ХIаьта иштта массе а раьза а волаш Н. П. Дутышева кхозлагIа партгрупоргалла хержар.

В. ЕГОРОВ.

Казахски ССР. Экибастузера «Восточный» яха кердача кIор боаккхача разрезе хьалхарча шин очереда проектни мощносташ, нормативни ханел дикка хьалха караерзаеш латт. Укх шера разреза коллектива уж караерзаеча графиках нийс миллион тонн энергетически доагор даккха лаьрхIадар, бакъда цар 12,5 миллион тонн доаккхаргда. Из цар вIаштIехьдаргда ерригача технологически линегIа тIатеIIа болх барца. Бухсоцаш хьахулар лакхдара тIаерзаяь йола сквознои хозрасчетни комплексни бригадаш хьаяро, «Восточный» яхача разреза горнякашта лаьрхIа планаш толаме кхоачашъе йиш хулийтаргья.

СУРТА ТIА: СРС(К) — 2000М яха роторни экскаватор болх бара кийчъеш я.

Н. КУЗНЕЦОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

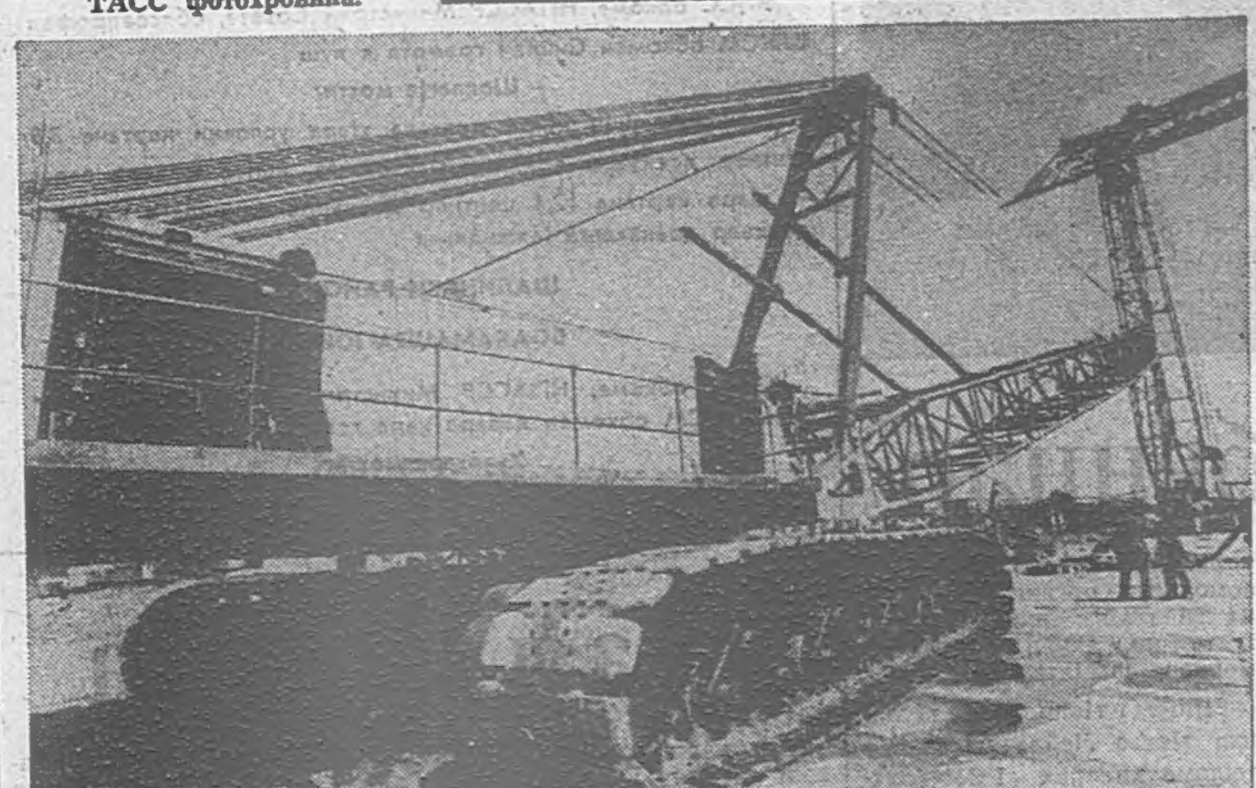

Куйбышевски область. «Жигули» яха 160 автомобиль 110 метр лакха хьалъайе мог Тольяттерча «Волгоцеммаш» яхача производственни объединене хьаяьча КС 9161 яхача гусенични кран-гиганта.

Волжанашка из заказ даьдар Кривой Рогера шахтераша, хIаьта машина керда шахта хьалъяра лаьрхIа я.

Крана 160 тонн мухь хьалъайбу, стрела 110 метр гаьна арабода. Гусеницаш 1200 миллиметр шера хилар бахьан долаш лаьтта дикка кIезигагIа IотоIаду цо. ХIанз машина ходови тохкамаш дара кийчъеш я, цул тIехьагIа из эшача моттиге дIайохийтаргья.

СУРТА ТIА: КС 9161 яха кран заводской майда тIа.

Н. НИКИТИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАРА ДЕМОКРАТИЗАЦИ ЕЧАРА НИЙСА ГIА

ХьатIадоагIача шера июнь чакхбоаллаше XIX Ерригсоюзни партийни конференци гулъярах бола соцам тIанйцар КПСС Центральни Комитета июньски (1987 ш.) Пленумо. Цу решене меттаоттаю парте шийн балха тIара йола, В. И. Ленина дIайолаяь а парте вахара демократически принципаша ма яххара а йола цхьа традици.

Конференце анализ ергья КПСС XXVII съезда решенеш мишта кхоачашъю, СССР социально-экономически дегIайоалаяра хIанзарча пятилетка хьалхарча ах даькъа итогаш ергья, перестройка процесс дIахо а кIоаргьяра партийни организацей декхараш къоастадергда. Цул совгIа, конференце доакъашхоша ювцаргья партеи обществан вахара дIахо а демократизаци яра гIулакхаш санна йола лоархIаме проблема. Из да кулгалдеш йола партийни органаш хьахилара механизм эргаьккха тоаяр, кадраша беча балха чIоагIагIа тIахьожам бар, гласность, критика, самокритика, социалистически демократе кхыйола атрибуташ дегIайоалаяр.

ХIАМА КОЛЛЕКТИВНИ ДУВЦАРА ФОРМА

Парте ЦК январски (1987 ш.) Пленуме доклад еш конференци елга нийса хиларах йола предложени эггара хьалха йоалайир М. С. Горбачева. «КПСС Уставага хьежжа духхьала Ерригсоюзни конференци гулъярах шийх вай партийни вахара практически демократизаци яра коммунистий хьинар айдара боаккхаш бола цIенхашттара гIа хургбар.» — аьнна белгалдаьккхар цо. Пленумо могайир конференци гулъяра идея.

Партийни вахара фу лоархIам болаш я из форум?

КПСС лакхера, диззача Iаьдала орган я съезд. Цо оттабу цун генеральни никъ, къоастаду цун чурча а арахьарча а политика керттера лостамаш, стратегии тактикеи, юха хьожа а хьож, чIоагI а ю парте Программеи Устави. оттаю кулгалдеш йола органаш.

Партийни конференцеш ранг лохагIа йолаш санна я. Съездашта юкъерча хана балха, керда общество хьалъяра, парте чурчеи арахьарчеи политика керттера проблемаш коллективни ювцара форма санна я уж. Кхыча дешаща аьлча, цар тохк хьалха тIанйца решенеш мишта кхоачашъяьй, вахара хьалхашка цо кхухьача дешашка хьож, политикана коррективаш юкъехувл. Революци хилалехьарча шерашка Ленина парте дукхагIча даькъе тактически декхараш къестадаьд. Масала, кхыча партешца хила деза гIулакхаш къестадара, аграрни, къамий, кхыдола дешаш.

ИСТОРЕ ИРА ГОЛАШ ЕТТАЧА МОТТИГАШКА

Бакъда, мехка историе доккхий хувцамаш хулача этапашка дукхача конференцеша къестайора тактически чарел гаьнна арахьа йолха проблемаш. Политически чулоацамгеи организацинни лоархIамгеи диллача съезда нийсса лоархIаш я, масала, ши конференци — 1912 шерара ЯлхлагIеи (Париж) 1917 шерара ВорхIлагIеи (Апрельски) конференцеш. Царех хьалхарчо итогаш яьй большевикаша парте меньшевистскии оппортунистически лостама духьала бIарччача исторически новкъа лоаттабаьча къовсама. Цо юхаметтаоттаьй 1905 — 1907 шерашка хьалхара эрсий революци ийшачул тIехьагIа реакци хьаьръяьнна хьайзача шерашка йохаяь хинна парте центральни органаш. Цу хьакъехьа В. И. Ленина Максим Горькега яздаьд: «Эггар тIехьа а карагIдаьлар... партин цун Центральни Комитети юхадийнъе. Из бахьан долаш тхоца хьо а гIадвахар дог доах яз» (ПСС, т. 48, оагI. 44).

ЦIи яьккхарех шоллагIъяр — Апрельский — хилар 1917 шера Февральски буржуазно-демократически революци котъяьнначул тIехьагIа, Россе эггара хьалха гуччахьа. Цох хилар КПСС историе геттара боккхача лоархIаме этап. Конференце В. И. Ленина кулгал а деш кийчъяьча решенеша чIоагIйир парти, буржуазно- демократически революци социалистически чунга якхара идеяш, из яра тIехьарча къовсама хьадда йола программа а елар цунна. Конференце большевикий парти Iаьдал машара наькъагIа хьалацара тIаерзайир, из бахьан долаш Iаьдал болхлойн салтийн депутатий бе а доллаш. Цига хержар В. И. Ленин керте а волаш йола Центральни Комитет. Цо тIехьагIа болх дIаболабир гуччахьарча парте органо санна.

Цхьа шийн къаьстта хьал эттача, парте шийн конференцеш шера шозза а йора. Иштта хилар доккхий хувцамаш хиннача 1921 шера, парте X съездо керда экономически политика тIанйцача хана. Из проблема дукхагIболча коммунисташта, къаьстта моттигашкарчарна, из уж дIакхетабе безаш чоалхане хилар. Цудухьа из декхар кхоачашдаь ИтталагIа партийни конференци хилар съезд хинна шиъи ахи бутт баьнначул тIехьагIа. хьалхара опыт вIашагIтеха а керда проблемаш гучаяьха а йола цул тIехьагIар яр хилар из шу чакхдоалаш.

Цул тIехьагIарча хIара партийни конференце шийн башхалонаш, ювца оттаяь керттера темаш яр. ЯлхайтталагIа яр (апрель 1929ш.) историена юкъеяхар халкъа боахам дегIабоалабара хьалхара пхе шера план тIаэцаш. ВурийтталагIчо (1932.) чIоагIйир шоллагIча пхе шера план оттаяра директиваш. Цхьайолча конференцешка парте Устава хувцамаш юкъедихьар

ТIеххьара, БарайтталагIа конференци хилар 1941 шера феврале, фашистски Германи тийшача балхагIа Советски Союзах латале бiъ бутт хьалха. Дунеи шоллагIа тIом беш бар, конференцена юкъе дакъа лоацаш хиннараша йийцар мехка оборона доазонашка промышленностеи транспортеи болх тоабара проблема.

Цу хана денз конференцеш льяц. Цул совгIа. Парте XIX (1952 ш.), XXII (1961 ш.) съездаша чIоагI-даьча Уставаш тIа вIалла оттадаьдацар иштта йола конференцеш елга. Уж «гражданства бокъонашка меттаоттаянзар» 1966 шера XXIII съезд хинначул тIехьагIа мара. Бакъда цул тIехьагIа а гулъянзар.

ПЕРЕСТРОЙКА КIОАРГЪЯРА

Ерригсоюзни конференцеш яра практика кердаяккхарах бола хоам геттара дика хеташ тIанйцар КПСС членаша. XIX конференце бохийта делегаташ съезде бохийтараш санна хоржаргба. Духхьал йоккха йоаца ши башхало йолаш. Викалала норма кIеззига йоккхагIа я тIеххьарча съезде хинначул (парте 3780 членагара 1 делегат). Из парте мугIараш дукхагIа хилар гойташ да. ШоллагIдар: делегаташ компартей республикански съездашка, краевойи областнойи конференцешка а ца хоржаш, парте кулгалдеча моттигерча органий пленумашка хоржаргба.

ХIанззе практически кийчъе йолаль аргIанара конференци партийни организацешка отчетно - хоржамий кампани хьатIакхоачача хана хургъя. Цо итог ергья Iоаьча политически опыта, экономикана доал дара радикальни реформа мишта кхоачашъю хьожаргья, перестройкана юкъе партийни кхыйолча общественни организацеша, паччахьалкхени боахамеи органаша дакъа мишта лоац хьожаргья. Цул тIехьагIа хIара организаце коммунисташа конференце принципиальни оценкаш шоашца, шоай балхаца «юстаргья», чIоагIгIа тохкаргба из, карагIдаьннарийн гIалатийн выводаш ергья.

Дмитрий ГАЙМАКОВ,
АПН обозреватель.

КЕРДА МУЛАШ ДАЬХАД

«Шийтталагіча пятилетка хьалхарча шин шера план — Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизарга» яхача девизагІа шерра социалистически яхь йоаржаяьй Грозненски вагонни депо машиннакъахоша. Яхье баьннача цар толамца кхоачашду дукхагІдолча технико-экономически хьоккхамий даькъера социалистически декхараш. Халкъа боахама мовхьаш дІахьа дахьара, планови текущи ремонт яра, воздухораспределителашта ремонт яра ворхІ бетта задани тІехкхоачаціъяьй цар. Къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план 111 процент кхоачаш а яь, соахка цу юкъа хиннaчул дикка лакхъяьй из. Мовхьаш дІа-хьа дахьарга дІабода мах лохбара задани 102 процентал тІехкхоачаш а яь, цун чотагІа паччахьалкхенна цар кходаьд итташ эзараш сомаш.

Цхьабакъда, керттерча шин хьоккхама заданех лоархІа ца беш бисаб депо машиннаькъахой. Мехкдаьтта продукташ чуйоттара йола цистернаш кийчъяреи вагонашта деповски ремонт ярен паччахьалкхен план кхоачашъяьяц. Вагонашта деповски ремонт яра планах лоархІа ца беш бисаб уж шоай производственни мощностех, балха ханах биза пайда ца ийбарах. Цхьан юкъа болх ца беш сеца лаьттай чархий цеха коллектив. Цудухьа вагонни службага эшшача боарамагІа хьакхаьчаяц чархаш. Цунца дувзаденна цкъа санна дукххаза а юкъагІбаьхаб цар деповски ремонт ерий болх. Ремонтникий шоай бехкагІа а балха тІа кхоачамбоацараш нийсденнад. Ремонтни цеха болхлоша вагонашта еш йола ремонт эсала хиларах духхьал хьалхарча ах шера рейсагІа йолхача поездашта тІехьара вагонаш хьакъоастае эзаш ялх моттиг нийсъеннай. Цун керттера бахьан да чархий цеха кулгалхоша ремонт еча боаггІача хьисапе тІахьожам ца лоаттабар.

Ремонтникий балха тІа чІоагІа Іаткъаш да сборочни цехера гІулакхаш а. Каст-каста моттигаш нийслу пигара мостовой кранаш, оборудовани йохаш, вагонашта ремонт яра болх боаггІача боарамагІа дІа ца бохийташ. Цудухьа бутт чакхбоалача хана хьахул штурмовщина, дика хилац вагонашта еш йола ремонт. Уж а кхыдола а бахьанаш нийсдаларах хьалхарча ах шера рейсагІа араяла езаш йола поездаш тІехьайоалаш 62 моттиг нийсъеннай, хІаьта араяьннaчул тІехьагІа поездаш сецаеш 71 моттиг нийсъеннай.

Вагонни депо машиннаькъахой болх боаггІача боарамагІа дІабахийтара чІоагІа Іаткъаш да къахьегама дисциплина телхаяр. Укх шера хьалхарча ах шера 42 болхлочо прогул яьй укхаза, из бахьан долаш зехьа йоаль балха ха 133 сага-ди да. Прогулаш ярах балхара дІаваккха вийзар М. Пугач, В. Ефремов, А. Павлов, хІаьта прогулаш ярах кІезигагІа алапеш доагІача балха тІа хьожабе бийзар тайп-тайпарча профессех бола болхлой М. Митаев, М. Фахрутдинов, Ю. Бурдыгин, С. Бугаев, В. Колбасенко, кхыбараш. Къахьегама дисциплина телхаяьча кхыча болхлошта а бе боаггІаш бола бехк баьб. Новкъостий суде дийцад итт машиннаькъахочун гІулакх, болхлой юкъарча собране ворхІ сага дар. Лоаца аьлча, къахьегамен производственни идисциплина телхаерашта шоай коллективе моттиг йоацилга дІахайтад вагонни депо кулгалхоша, общественни организацеша.

Къаьстта балха тІа уж кхоачамбоацараш нийсдолийтача болхлоща машар болаш бац яхье хьалха латта машиннаькъахой, новатораш. ХІаранегара доаггІаш дар хьа а дехаш, шоаш санна къахьегара оарцагІбоах цар шоай новкъостий.

Иштта инициатива йолаш, шоай депо коллектива балхах дог лазаш, производствалай шоаш лоархІаш бола болхлой кІезига бац вагонни депо. Шерра социалистически яхь йоаржаяьй цар. Цига дакъа лоацараша даьхача производственни хьоккхамий хан-ханнахьа итогаш ю. Хьалхара моттигаш яьхача болхлошта моральнии материальнии поощренеш ю. хІаьта бІарччача кварталагІа яхье хьалха латташ чакхваьннача машиннаькъахочоа «Профессех дикагІвар» яха сийлен цІи лу. Къаьст-къаьстача болхлоша шоай керда инициативаш а дІайолаяьй укхаза. ХІара балха моттиге шийтталагІча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъе яха инициатива дІайолаяьй новатора, газоэлектросварщика А. М. Головатюка, социалистически доалахье лораяра йола Н. И. Нижибицке инициатива а шерра яржаш латт.

Октябра юбилейга кхачалехьа укх пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьча депо болхлошта юкъе дукха ба башха-дика производственни толамаш дахарца белгалбаьнна бола машиннаькъахой. ДІабахача ворхІ бетта 56 болхлочо кхоачашъяьй бархІ бетта задани, 33 саго рапорт деннад нийс бетта план кхоачашъярах, ткъаьннел совгІа волча машиннаькъахочо итт бетта задани яьй. Царех ба слесараш, коммунистически къахьегама ударникаш Осипов, Орцуев, Тимков, Каржавин, Стадничук, токараш Воробьев, Чернобаев, промывальщикаш Адуев, вежарий АйдамировгІар, Рупин Костюк, Горковенко, кхыбараш.

«Профессех дикагІвар» яха сийлен цІи а яьккха, Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейга кхачалехьа шин шера план кхоачашъяра долча декхарех хІанзалехьа лоархІабаь а машиннаькъахой ба укхаза. Царех ба промывальщик М. Шагеев, боккхагІбола осмотрщикаш Б. Хункарсултанов, А. М. Донец, осмотрщик А. Хрыкин, газоэлектросварщик Н. В. Куценко, кхыбараш. Цар хІара сменагІа нормаш 140 — 150 процент кхоачашъю.

Маьхера совгІаташ а луш, ер юбилейни шу къаьстта белгалдаьлар цхьаболча болхлошта. «Сийлен машиннаькъахо» яха знакаш еннай Н. И. Шаталовна, Л. А. Домбровскаяна, М. А. Мурашовна. Лакхе белгала мел баьха машиннаькъахой дикка къахьегама совгІат кийчдаь накъабоагІа Сийлахь-боккхача Октябра юбилейна.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДОЬЗОЛ ДЕХЬАРА

Румынски халкъо укх шера мохк фашистски игах мукъабаьккха 43 шу дизар дезду. Йовзаргйоацаш хувцаеннай Бухарест — Социалистически Румыне столица. Цига баха нах шозза дукхагІа хиннаб. Города карта тІа дукха керда нах баха районаш хьахиннай. Официальни статистически даннегІа цига вахача хІара сага 18 квадратни метр дІайогІа гаьнаш кхоач. Живописни бешамаш, паркаш, сквераш, бульвараш здашешта архитектурни ансамблаши хоза гом бу.

СУРТА ТІА: Бухареста улицашка.

Ю. ЛИЗУНОВЕИ А. ЧУМИЧЕВЕИ сурт.

ТАСС фотохроника.

Кхоана-Румыни фашистех мукъаяьккха ди-къаман цІей

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РУМЫНЕРА КЕРДАДАРАШ

Укх августовски деношка Слатин яхача городе болх бе доладеннад керда культура, Іилма, техника ЦІа. Комплексе 500 моттиг йолча актови залаца цхьана тІа тхов боаца баьццара театр, кружоккий занятеш чакхъяхара лаьрххІа оборудовани итташ помещенеш, выставочни зал, дискотека, столови, буфеташ, иштта из социально - культурни лоархІам бола керда объект доалахьа йолча гІишлон изделей заводе баьхкача специалисташта лаьрхІа гостиница функци кхоачашъеш йола массех комната я.

* * *

...Берриге 50 километр мара бІаьха бац Сату-Маре яхача уезде хьабаь аьшка никъ, цхьабакъда цо хьалургбола экономически пайда дикка боккха ба. Шозза лакхлургья мовкьаш дІахьа кхахьара сухал, хІаьта цар боарам — пхезза. Хьалха транспортни операцеш, хІанз дефицитни дола доагор а доадеш автомобилий новкъосталца чакхъяха езаш хулар.

1987 шера хьалхарча ах шера соахкарча цу ханаца нийсдича баха нах тІакхетара боарам лакхбеннаб. РКП ЦК Политисполкома каьхаташ тІа белгалдоаккх, мехка «нах гармоничнн дегІакхувлара структура, унахцІено тоаяра, сага вахаш йоккха ха йІаьхъяра, деррига къам къона лоаттадара» Іалашо еш дола деррига де дезараш тІанйдеш хилар.

* * *

Бухарестски проектно-инженерни технологе института специалисташ мехкдаьтта чакхдоаккхаш хьахулата газех пайда нйбара дола декхар къоастадир. Итташ шерашка мехкдаьтта химически комбинаташка из маьхера химически бийдал йоагайора. ХІанз газах изожрен, полиэтилен, полистирол хьаеча пайда эц. Цо мехка халкъа боахама итташ миллионаш кубометраш метан кхою.

* * *

ДІадахача шера тайп-тайпара партийни паччахьалкхен органаша, общественни организацешка къахьегамхоша ахийтача ах миллион письмошта юкъера 200 эзарне тІа промышленностен юрта боахамен предприятей, транспорта, торговле, Іилман, дешара, унахцІено лораяра учрежденей болх тоабара хьакъехьа йола хьадда предложенеш яр. Цхьабакъда нахацара иштта маьхерча бувзамга хьежача хІанз а юкъера дІаьннаяц казенщина, волокита, гражданаш ду хаттараши декхараши кхыча инстанцешка дІа-хьа хьежадара практика.

* * *

Дукха ха йоаццаш Сучава яхача уезде болх бе йолаеннай цхьаькха зІамига ГЭС, цо предприятеш а гонахьа яда районаш а электроэнергеца Іалашъю. Укх пятилетке цу тайпарча станцеш мехка итташ миллионаш киловатт-сахьаташ электроэнерги лургья. Уж даймехка предприятеша Іалашъю.

(«Скынтейя» — АПН).

ЗУЛАМХО ПАНСИОНЕ ВАХ

«Индепендент» яхача английски газето беча хоамагІа, Эдинбурге вах Лионски гестапо хьалха начальник хиннача Клаус Барбьес даьчул а доккхагІдола тІема хана зуламаш даь саг.

Антони Гикас бехке ву полице лаьрххІа йолча батальона взвода командир а волаш Литве эзараш бола жугтий боабарах е боабе аьнна приказ теларах. «Из пулеметаш йийтта боабаьча нaха юкъера дийна бисараш боабе уж чуккийсача сангарчу вийннав».

Дунен шоллагІа тІом латтача хана Лионе гестапо начальник хиннача Барбьена валлалца набахта валла суд йир дукха ха йоаццаш дукха къувсаш Франце йІаьхъенна хиннача процессе.

Вовзаш волча общественни деятела Марвин Хайера аьлар, Гикаса дош дувцаш йола судебни процесс Англе е еза. Нийса дац, аьлар цо, адамий исторе чухь эггара доккхагІдола зуламаш даь саг 40 шера кортамукъа хилар. ТІом лаьттача хана Литве вийна 200000 совгІа жугте, царех дукххабараш боабаьб полице лаьрххІа йолча подразделенеша.

Эдинбурге пансионе вахача Гикаса мукІарло дир ше 12-ча полицейски батальона юкъе хилара. Бакъда, цо цкъа санна дуккхаза а аьнад жугтий ше боабаьбац, ший подразделене болча кхычарга ца боабайта йиш а хиннаяц.

Малхбоален Лестергара общинай палата член волча Гревиль Дженнера аьлар, тІема ханара зуламхой хиларах бехке беча, укхаза бахача моллагІча а наха суд яра идея английски общественносто хьаллоацаргхиларах теш ео. «Тха мехка бицбеннабац тІом, — аьлар цо. — ТІема зуламхой бехктоккхаме оза безам боацаш хиларца белгалбаргбац из.

(АПН).

ТАЙП-ТАЙПАРЧА МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

ЭГГАРА ЧІОАГІАГІА ЛОВШ ДАР

Июнь бутт дІаболалуш «Лораш ядерни герза духьала» яхача шведски организаце таханарча ден тайп-тайпарча проблемаех Швеце кагирхошка ше даьча хаттарех хьахиннар наха дІадовзийтар. Уж тохкамаш — «Дунен лораш ядерни тІом ца хилийтара тІехьа» яхача организаце инициативагІа даьча дунен халкъашта юкъерча хаттарий цхьа дакъа. СССР-ра, США-ра, Венгрера, Нови Зеландера, Швецера 13 шерагара 17 шерага кхаччалца даьннача нийс эзар къонача сага цхьатарра хаттараш дир.

Керттера дар латт, цу мехкашкарча дикка дукхагІча дешархоша таханарча ден керттерча проблемах ядерни герз лоархІаш хилараxи, из дІадаккхара шоаш тІехьа хилар хьааларахи. Цар лерхІачох, ядерни тІем тІа цхьаккха котваргвац, иштта уж тешаш ба цун кхерам юхатохалургхиларах. Масала, шведски кхувшбоагІарашка шоашта геттара чІоагІа хилча бакъахьа хетача кхаь хІаман цІи яккха аьннад, 75 процент болчар аьннад — машар. ШоллагІча моттиге мара дацар — ше е дезал аьттув болаш хилара дезар. Жопех цаІ иштта дар:

— Сона паччахьалкхенашта юкъера доазош дІа а даьха, дерригa халкъаш вІаштагІкхийтта цхьа дезал санна даьхача бакъахьа хетІ

Дикка дукхагІболча шведски къонача гражданаша тІаэцанзар наггахьа санна ерригача паччахьалкхенашка ядерни герз хилча машар чІоагІ...Іа хургбар яхаш дувцар. Кхыча дешаща аьлар цар США, Англи, НАТО кхыча мехкаша массаза хьалха а йоахаш хьаллоаца цхьатарарча кхерамах йола теори «эшаш яцІ»

Шведски школьникашкара цул совгІа СССР-гІеи США-гІеи шоашта хетар оалилга дийхар. Цу хаттара тийнача жопаша къахьга хьахьекхар СССР-х а советски нахах а йола бокъонца информаци Швеце гуччахьа ца тоаш хилар (из уйла белгалъяьккхар шведски лораша).

ХІаьта, царна хетарах ядерни тІом хьалхагІа хьан болабе мегар аьнна даьча хаттара жоп луш шозза дукхагІболча дешархоша США-с болабе мегар аьлар.

Стокгольм.

(АПН).

«ВІАШИ ЛЕЛАДЕЧА ГІУЛАКХИЙ» ОРБИТАШ

Советски кагирхоша хьинаре дакъа лоац перестройка процессе. ЧССР кагирхой Социалистически союза членашта балха стили методаши эргайоахача мах баь варгвоацаш новкъостал ду советски комсомольций опыто. Кагирхой шин Союза юкъера гІулакхаш дегІакхувларо «вІаши гІулакхаш леладара» цхьана оттаяь программа кхоачашъяра чІоагГІа новкъостал дергда. Из 1990 шерага кхаччалца лаьрхІа я. «ВІаши гІулакхаш леладара» орбита бархІ целеви программа юкъейоагІа. Царех цаІ «Электроника» яхаш я. Масала, цунга хьежжа компьютерни техника проблемаех йола чехословацко - советски тохкамхой группа, «Кошице—Ужгород» яха кагирхой интернациональни Іилма - технически клуб хьае лерхІ. «Машарера атом» яхача программах атомни электростанцех авари ца еш пайда ийбара проблемах йола дикагІчар опыта чехословацко - советски школа хьае лерхІ. «Факел» яха программа Долинскера горнообогатительни комбинат, «Прогресс» яха массе оагІорахьара леладеча гІулакхий кхыйола йоккхий объекташ юкъейоагІача СЭВ цхьана гІишлош хьалъеча ССМ-еи ВЛКСМ-еи массе огІорахьара леладеча гІулакхашта хетаяь я. Комсомольцаши ССМ членаши Чехословакера а иштта Советски Союзера а ханнахьа поставкаш яра тІахьожам лоаттабергба. ЧІоагІа теркам тІаозаш хургья кагирхой хІаманца бола безам хьалкхебарай мода хьахкollарай тІаерзаяь йола «Комфорт» яха программа. Чехословацкии советскии къонача модельерий дикагІдола балхаш Праге «Зенит-88» яхача выставке довза йиш я.

Владимир ВШЕТОЧКОВА, чехословацки журналистка.

(ОРБИС—АПН).

Прага.

ЗАВОДЕ ВА СО БОЛХ БЕШ...

Шеко йоаццаш, моллагІчо а бакъдергда лакхе яздаь дешаш хІаране доккхалаца оалаш хилар. Ларекачу е складе болх беш ва оалачул дукха а сий долашагІа хет заводе, фабрике а гІишлошъеча ва оалаш. Деррига а балхаш общества эшаш дале а, сийленга дилача дикка эргаш да цхьадараш.

Вай массане а цхьа ший тайпарча безамца а доккхал деш а дувц болхлочох, цун говзалах, къахьегама толамех. Грознерча эггара къаьнагІа йолча предприятех цаІ я «Красный молот» завод. Ноахалгара ноахалга йоахаш, ший традицеш лораеш хьайоагІа цун интернациональни коллектив. Дукххача дезалий династей тайнан цІераш доцо алапашца дІаяьзъяь я завода исторетІа.

КхойтталагІча цеха токара Сулиманов Мовлада а болх беш «Красный молоте» ва ше, оал. Коллективе лоархІаш, везаш ва Мовлад, юкъерча дегІара, хьатара бос бола, безаме нохчий зІамсаг из болх беш ва числовой программни управлени йола станокаш тІа. Аз къамаьл даьча дийнахьа механически участке сихха даь даккха дезаш дола заказ: мехкдаьтта аппаратура эшаш йола маьхера оатхалаш йистейоахаш вар Мовлад. Производственни планаш кхоачашъелга а хьаеча оатхалий дикал хила еззача боарамагІа хулийталга а дохаде йиш йоаца къахьегама закон а хинна дІаэттад цо болх беча участке.

ЗІамига волча хана денз дайзар кІаьнка вахар, къахьегам. Болхлочун дезале хьалкхийнача Мовлада хьахилар хІама хьадара тІера хилар санна йола оамал.

Надтеречни районерча Бени-Юрта чакхдаьлар Мовладе берал а къона вахар а. Школе а цІагІа а шортта гІулакхаш хулар бера хана цо де дезаш. Иль йишеи цхьа вошеи вар СулимановгІар дезале. КІаьнк цаІ мара вац, яхаш боча вахацар дас-нанас. Из тайпа уйла зене йолга дика кхетош бар уж. Дукха а кагий бераш долча дезале атта дацар деша. дешарах дика кхеташ а хьадеча хІамах бІу ца къожабеш а волча комсомольца итт класс яьккхар. Цул тІехьагІа Советски Эскаре гІулакх дещ волча хана а гойтар Мовлада ший денал, хьинар. Арме волаш кІоаргагІа дайзар бІухочоа интернационализма маІан.

Цигара цІавеначул тІехьагІа вера Сулиманов Мовлад «Красный молот» заводa кхойтталлагІча цехе токаралла Іомавала. Ши бутт мара эшанзар токара говзал Іомае. Цунна дика дагабоагІа ший хинна хьехамчаш эрсе, комсомола барайтталагІча съезда делегат Шинкарев Виктор, цеха комсомольски организаце секретарь Матюхин Виктор. Бицбеннабац цунна цул тІехьагІа шийна хьехамаш деш хинна хІанз цеха начальника заместитель вола Алименко Владимир Михайлович а лакха говзал йола токарь Ахаев Суламбик а.

Фонтанни аппаратурана эшаш йола оатхалаш хьаеш я кхойтталагІа цех. КІезига нийсъеннай Мовладе а цун дукххача новкъосташа а хьаяьча оатхалех сакхаташ корадеш йола моттигаш. Вай республике ахийта ца Іеш, кхы гаьнна арахьа а дІа-

Дикача нахах

ухийташ ма йий уж. КхоалагІча разрядах токарь волча Мовлада ше хьадеш дола хІама лаьрххІа а цІекІай вала ца везаш а ду. Завода дикагІа йолча традицех цаІ я коллективе интернациональни доттагІал хилар.

— Массаза а дегагІоз лоатттаеш, хьинар совдоахаш да тха коллективера хьал, — йоах Мовлада.

Новкъостех ше дувцаш цо цІераш яьхар сверловщика Маликов Ражаудина, токара Александрович Петра, токара Карпушкин Василе, иштта кхыбарий.

Цхьабакъда, нохчийн гІалгІайн къамех бола кагий нах заводе а шоай цехе а кІезига хилар новкъа долаш ва Мовлад кІезига бале а, болаш бараш дика болх беш а шоай цІи йоаккхийташ а ба, яхаш дувц цо. Доккхал деш бийцар цо токарь Ахаев Суламбик, фрезеровщик Исрапов Іаьла, пхелагІча цеха начальника заместитель Чербижев Руслан, иштта кхыбараш. Геттара раьза вац Мовлад цхьаболча вайнаьха кагийча наха, заводе баьхка кхоачаш шу а далалехьа, шоай болхолочун биографи а толхайий дукхагІа ахча даккха договорагІа балхаш де уж ахар бахьан долаш.

Сулиманов Мовлад санна тІехдика производственник а коммунистий вожак а вола Исрапов Іаьла а ва вайнаьха кагий нах заводе дукхагІа хилар ловш.

— Хьакъал а, денал, а, хоза оамалаш а йолаш кагий нах хьалкхебара мел эшар да тха интернациональни коллективе, — дувц цеха партийни бюро секретара.

Атта дац госприемка, йизза хозрасчет юкъейоалаяра, предприяте ше шийна финансировани яра хьалашка болх лерттІа вІаштІехьбаккха. Иштача хьалаша совбоаккх хІара болхлочун бехктокхам — производственни декхараш ший ханнахьа а дика а кхоачашдарах бола бехктокхам. «Красный молот» завода болхлошта ер шу дІадолалуше дика гучадаьккхад из. Къаьстта дукхагІа йоакхо е езаш я арахецача продукце дикал.

Цу гІулакха чІоагІа теркю ю Сулиманов Мовлада участкерча болхлоша.

— Тхо махулла лакхагІа хилийта гІерт арахецача продукце дикал, — дувц Мовлада. — Бакъда деррига а тхоах тийша дац. ДукхагІча даькъе литейщикехи аьшкпхьарехи тийша да. Металлага хьежжа мара хургьяц цох хьаяь хІама а.

— Тха коллективо дика лоархІаш а везаш а ва коммунист Сулиманов Мовлад, — тешал ду цеха парторганизаце секретара Исрапов Іаьлас. Производственни гІулакхашца цхьана тІехдика кхоачашду цо ший общественни декхараш. Царех керттера дараш да депутатски декхараш. Грозненски горсовета депутат ва из.

Горсовета жилищно-боахама массазарча комиссен балха юкъе дакъа лоацаш волча депутата - коммуниста хьагойтад коллектива членийн шийх бенна тешам боабергбоацаш ше хилар. Ший ха а, хулаш йола хало а ца лоархІаш, дакъа лоацаш хул из харжархоша увттадаь тайп-тайпара дешаш къестадеча.

Дуккхаза а белгалбаьхаб цун сий дола къахьегам а хьинарера общественни балхаш а. Цунна еннай «За трудовую доблесть» яха медаль, «11-гІча пятилетка ударник» яха знак, дуккха а Сийлен грамоташ, ахчан совгІаташ.

— Балхах мукъадолча хана безаме салоІ тха цеха коллектива членаша, — дувц Сулиманова. — Тхо хул Каспийски форда тІа, Серженюртарча салаІара базе, хІаьта иштта новкъоста саг йоагІаш е саг маьре йодаш меттиг нийсъеннача долх.

Коммунистах - депутатах дола вай мел дийцараш кхоачам хиллал да ала йиш яцар цун вахара цхьаькха оагІув вай ца хьоахайича. Дезале дика да а ва Мовлад. Цо а цун сесага — хьехархочо Зинас а дика хьехам луш хьалкхеду шоай бераш, обществана накъабоалаш а ираз долаш а нах царех хургхиларах теша а тешаш.

Хь. ГАЛАЕВ.

ЯПОНИ СОИ-х ДІАКХЕТ

Японе министрий кабинето чІоагІйир японски фирмаша СОИ американски программана, вешта аьлча «седкъашкІарча тІемай» программана юкъе дакъа лоацаргдолча хьалех японо-американски барт бара проект. Укх деношка Вашингтоне кулгаш яздир космически аренна милитаризаци яра американски планаш практически кхоачашъяра Япони дІакхетилга чІоагІдеш баьча барта текста.

Официальни Токиос тІагІертта гІулакхаш ду мехка Іилма-технически потенциал «седкъашкарча тІемай» американски программана юкъеяхийтара. Японски кепайоазоно беча хоамагІа, Накасоне кабинет кийчлуш я паччахьалкхен университетий дешай хьакъехьара правительственни комисси хьаярах йола законопроект парламенте гІолла чакхъяккха. Университеташка Іилма разработнаш яра дола лостамаш къоастадеча къаьстта йоккхий бокъонаш караяла лерхІача цу комиссега гІолла цар ду тохкамаш милитаризаце оагІонга дерзаде. Іилмахой СОИ-на юкъегІоргболча бахийта гІерт японски Іаьдал.

Японе милитаризаце процесс лакхъяь яле а. Дукха а дукхагІа продукци арахецаргйолча японски — боккха низ болча монополешта цун масштабаш зІамига йоландаь СОИ-на юкъе дакъа лаца бартабахаб японски кулгалхой. Кхыча мехкашка экспортагІа герз дІадахийта цар йиш яц: из де ца магийташ дукха решенеши предписанеши я. Бакъда, уж оттадаь деррига доазонаш дІадоал США хьакъехьа японо-американски «кхерамзлен договорацарча» къаьстта долча гІулакхашта» тІагІолла.

Космически авантюрашта юкъе дакъа лоацаш хила японски монополеш гІертилга кхыча хІаманга догдоахаш а да. СОИ-на юкъе дакъа лацарах, къаьстта аьлча, Іилма-технически кердадараш шоашка кхачийтара США-гара льготаш яха а гІерт уж. Япони кхер «седкъашкарча тІемай» программагІа деча балхаша ше прогрессана юкъера аракхоссар, хІаьта иштта США-цара торгово-экономически вІашдухьаленаш мелъяр а.

«Седкъашкарча тІемашка» кийчо яра юкъе дакъа лаца официальни Токиос яь решени халхаьккха я доал деча либерально-демократически парте кулгалхой милитаристски уйла йолаш хиларах а. Массови информаце японски средствашa деча хоамегІа, уж СОИ-ца безам болаш ба ГаьнаРча Малхбоале стационарни орбитальни платформаш тІа космически системаш хилийта цо таро луш хиларагІа а. Масала, Японе тІа, «хІама чакхдаргдоацаш тІема кхоалле» ярах йола фантастически идея йоалаеш къамаьл дир дукха ха йоаццаш мехка къаман оборона управлене керттерча тохкам беча центрера. Геззащарча низий командованегІа цун эксперташа дІадахача шера бІаьсти денз «регионаьни оборонни инициатива» оалачун массе тайпара варианташ увттаю. Из инициатива СОИ дукхача этажех латтача американски система «лохера этаж» я.

СОИ-на юкъе дакъа лаца решени тІанйицача Токиос японски обозревателашта хетачогІа. дІахьекхар ше США-на союзнически тешаме, американо-японски тІема пхьоагІо шеръяра новкъа дІахо а яха кийча хилар.

Ший аргІана Япони СОИ-х дІатоха гІийртача официальни Вашингтоно ший дараш де лерхІар: цунна хетачогІа, «седкъашкарча тІемай» программана юкъе дакъа лацаро йиш хулийтаргья США-га Токиона тІема-политически установкаш качйохка, кхыча мехкашцарча, эггара хьалха Советски Союзарча гІулакхашка ший политически никъ дІабахьара пунна доазув оттаде таро хулийтаргья, цунца американски политика фарваторе из мохк аьннар дергдолаш тІехьа а боаккхалургба.

Японе СОИ-на юкъе дакъа лацарах американски оагІонна тІема-политически пайдане хинна ца Іеш, Іилма-технически лоархІаме а да. Космически тохкамаши разработкаши яра даькъе цхьана деш дола гІулакхаш шердаро США тІема-промышленни комплексага йиш хулийт шоаща къувсача партнера Іилма-технически эггара кердагІа карагІдаьннарашка кхача. Американски кепайоазоно гуччахьа мукІарло ду шолха лаьрхІа (вешта аьлча машарай тІеман) изделеш, полупроводникаш, хьоаса оптика инфракрасни аппаратура, ЭВМ, цар програмаш санна яраш хьаеча сферашка США технически хьакъехьа тІехьаюсаш хилара.

ХІаьта ма дарра аьлча фу пайда баргба Японена «седкъашкарча тІема» программана юкъе дакъа лоацаш хиларах? Цунна цох цІенхашта дола политически, тІема, экономически водар хурга тІехьагІа.

Шоаш яь решени нийса я яхаш японски официальни гІозараша СОИ «оборонительни», «ядерни доаца» гІулакхаш долаш я йоах. Бакъда дика довзаш да американски «инициатива» герз хьадара, космосе герз тохара, космически аренах тІема потенциальни моттиг е гІертара йола шерра тІема программа хилар.

США-ца соглашени яра кулгаш яздеш Вашингтона машара кхераме йолча тІема планашта юкъеяхара новкъа кхы цхьаькха гІа а баьккхаб Японе, сих. даь герз хьадара, из космосе доаржадара, цо дунен халкъашта юкъера хьал толхадара болча бехктокхамах дакъа а лоац.

Киодо Цусин яхача агентствас деча тешалагІа «седкъашкарча тІемий» программа хьакъехьа деча балхий США-нен Японенен юкъера гІулакхаш дувца керттера документаш Пентагоно къайладихьа да. Цхьабакъда кепайоазон тІа яьннача сведенегІа, японски оагІув раьза хиннаб цу балхех бухсоццаш хьахиннaчох США-га пайда эцийта. Из да эггара лоархІаме йола разработкаш американски тІема лабораторешка кхоачаргхилар, японски компанеш уж граждански производствана юкъеяхийтара бокъонех яргхилар а.

Из да экономически хьакъехьа аьлча йоккхача технологена карагІдаьнна кердадараш машара тІехь лаьрхьа йола продукци хьаяра йолча таронех японски компанеш яргхилар, из бахьан долаш из йохкара таронех а.

ТІаккха «секъашкарча тІемай» программана юкъеозаро Японена а региона кхы пхьанна мехка а пайда бергбац. Цо адамашта зулам дара юкъе дакъа лацарга, дунен халкъашта юкъера кхохкам чІоагІбарга, вІаши ца тешарен юкъе моастагІал доларен хьал тІа воаккхаргва.

Белгала ца доаккхаш дита дагІац СОИ-х дІакхета японски правительствас яь решени оппозиционни партешта а новкъа хинна ца йисар. Цунна духьал яьлар иштта дукха йола фирмаш а. ХІаьта «Сони», «Мацусита дэнки», «Тосиба», «Сумитомо дэнки» яхараш санна йолча а кхыйолча а йоккхий электротехническии машиностроительнии компанеш вІалла раьза хилaнзар СОИ одизони программана юкъе дакъа лаца.

Полковник Владимир ЧЕРНЫШЕВ, технически Іилмай кандидат.

(АПН).

ОАШ ТХОГА ЯЗДАЬДАР...

ЗIамигача тоатолгех доккха хий хьахулаш санна, тайп-тайпарча наха яздеча, редакце адресагIа хьаухийтача письмоех хьахул газет. Царга хьежжа шерагIа доазув чудоац цо, кIоаргагIа боаккх боал, хьинарегIа тохк вахар.

Масала, дукххача шерашка «Сердало» газета оагIонашта кепаетт саг йоалаярах-йингарах, цига деча хьоалчагIех дувца материалаш. КIевига проблемаш Iайнаяц цу даькъе. Цхьан хана чIоаггIа сакъердаме, дукххача наха вокх боалаш хинна из обряд тахан дин «авторитетий» кара яхай. Уж ба захалола юкъен замелхен ухараш, дезал-бытовой гIулакхаш къестадераш. Маьре йодачоа а саг йолаечоа а, къонабараш вIашагIкхетача гулбеннача кагийча нахан мехкараштен дагадоха хIама доацаш чакхдувл цу тайпара хьоалчагIаш, хьахазац зовнеча пандара оаз, наггахьа мара бIаргагац мух мо сиха дола къаман халхараш.

Редакце письмо денад. Цун автор «Долакха-Юртача Мухьмад» (тайпан цIи, адрес дацар), тхона — газета болхлошта — хьехар деш вар. «Дита, — яздора цо, — шоай хьоалчагIан обряд тоае еза яха йоазош. ХIама хургдац шун, къамо кхьоабалдаь хьатIайийцар хувца цхьанне а низ кхоачаргбац.» Кхетаду хургда-кх оаш, газет дешараш, цу сахьате анонимни автора жоп дала тха аьттув ца хиннилга. ХIанз из де йиш йолаш да тхо.

Укх деношка ше редакце дайтача письмо тIа Назрановски района Дошлакъий-Юрта вахача пенсионера, дукххача шерашка КПСС член волча Гамурзиев Хаматхана язду: «ДIабахача бетта тIеххьарча кIирандийнахьа чIоагIа сакъердаме хьоалчагIа хилар Наьсар-Керте вахача Имагожев Хасбота Исраьила коа. Шин йоI маьре йохийташ вар из. Нускал дIадига баьхкараштa юкъе вар Советски Союза Турпал Аушев Руслан, цун воша Адам, дукха а кхыбараш.

Безаме тIанийцар фусамдаьша замеш. Цхьаттарра дог айденна бар хаяхараш а къонабараш а. Боккхинча наха аларах доккха ловзар хилар. Шозза а кхозза а халхабаьхар цхьа б а р а ш. Бакъдар аьлча, сона-м хьалха ханаш юханьхкача санна хетаденнадар. Цига гулбенначарна дош деннадар аз, массанена тоам баьча ловзарах «Сердало» газета редакце яздергда аьнна. ХIанз из кхоачаш а ду».

Долаш дар иштта да-кх «Долакха - Юртара Мухьмад». Бакъдари хиланза даргдоацари гайна - ганза наьха дегашка бода никъ ца лохаш Iергдац.

Нохчий а гIалгIай а халкъа историех, кхолламах, говзалах язду тха редакце адресагIа Малгобекски района Вознесенская яхача станице вахача Я. Евлоева. Дукха ха йоацаш гIаш Iарамхигара ваьнна ТIаргима вахав из. Цига яйнай цунна дIаяхача заман тешаш хинна латт даьй вIовнаш, гIалаш, маьлхара кашамаш. Авторо дог лазаш дувц цхьадола памятникаш талхаш латтарах, уж кIалхардахара берригаш оарцагIбовла безилгах.

Цхьабакъда, духхьал историе памятникаш лорадеча уж меттаоттадеча хинна Iац кхоачамбоацараш. Уж кIезига дац хIара дийнахьарча вай вахаре а. Къаьстта тахан парте керттера лаьрхIача социальни сфере. Малгобекски района СоагIапча яхача цIи хезача доаркас Л. Евлоевас тхоацка яздаь письмо ше долчча бесса доаладу оаха:

Укх дIаьхача ахкан хий дагIац тхо дахача. Гонахьа ухкача юрташка из долаш да. Цигара кхухь оаха хий. Халкъа депутатий юрта Совета исполкома председателга дIабийшаб оаха тхоай бала. «Долччара хьада» алар мара кхы цо даь хIама дац.

Укх йIовхалах мала хий доацаш, доахаш цамогаш хулаш дов. Из лоткъам нийца Малгобекски горисполкома кулгалхошта тIадаха а хиннад тхо. «Хургда шоана хий, — аьлар цар, — догIа дийлхача хургда».

ХIама дацар дагадалла дезаш хий мара деццаре. Рейсови автобус аха йолаенаяр тха юрта. ГIаддаха кхоаданзар тхо, из соцача хана. Бахьан: шофераш раьза бац дехача наькъашка гIолла дIа-хьа хехкаш паччахьалкхен транспорт хIалакъе. Уж баъ а ба: гIаш дIаводачоа а кхераме долча даьннад юртара наькъаш. КIоагаш, сангараш, ораш ца доахкаш цхьа моттиг йиса яц.

ТIаккха фу де деза оаха? Духхьал автобус соцача моттиге кхачале ши километр никъ бе ма безий. Останов-каш йолга хьахьокхаш кхоалленаш хул кхыча юрташка, хIаьта тхо догIо дошадеш, маьлхо докъадеш ара латт.

Дехар ду шуга, оаха озача балийна бехке вар малав ха.

Цкъа мо дуккхаза даьхкад цу тайпара хоамаш СоагIапчара а цунна доаллах ядача юрташкара а. Газето кепа а дийттад уж. Бакъда, хувцалуш хIама дац. Меттаза-къора болаш санна багIа халкъа депутатий юрта Совета, М. Горьке цIерагIча совхоза, Малгобекски горисполкома, КПСС горкома болхлой. Сигалара седкъа ба а инкала могт Iомабе а мича йоах царга наха, шоай хьашташ кхоачашде йоах.

Шийна Iоткъам бечох дувц Сунженски района Орджоникидзевская яхача станице, Свердлова улицагIа яхача Л. Цечоебас. Из чуяха цIа Сунженски мехлесхоза доалахьа да. Ткъаь итт шу совгIа ха яьннай цунна ремонти пристройкен ца ю, цунгахьа организаце кулгалхой бIарс хьа ца хьожаш. Цох лаьца яздаьд «Знамя труда» яхача районни газета тIа. Из дош нийца Л. Цечоева массехказа хиннай КПСС Сунженски райкома, райисполкома кулгалхой болча.

Л. Цечоева яхача цIагIа вах мехлесхоза керттера инженер Ю. Мизиев. Цунна ховш да этта хьал. Бакъда, цхьа гIа баькхабац цо гIулакх меттадоаладара. ХIаьта ший квартирана пристройка е вицвеннавац. Бахьан а лехад: хьалха цун хинна фусам хIара дезалхочоа ялх-ялх квадратни метр кхоачаш мара яцар?!

Мехлесхоза директора В. Терехина тIехьатетт гIулакх, новкъостал дергда оал, тIаккха ше аьнначох вицлу. Тамаш я-кх цу тайпара позици янне а таханарча дено дIадехаращца вIашкайоагIаш яле...

М. КАРТОЕВ.

Вознесенскерча газ чанхйоахача завода болхлой берий йоахкхо ю завода кулгалхоша. Цига болх беш я берий беш.

СУРТА ТIА: бераш аргIанарча заняте да.

Б. БАБХОЕВА сурт.

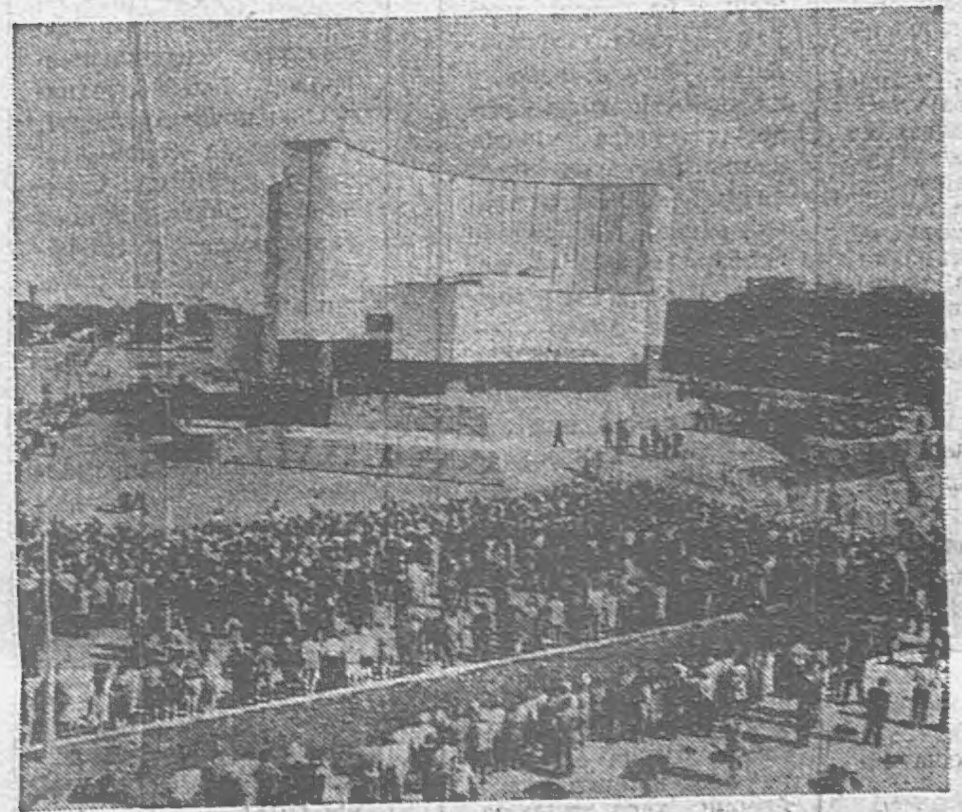

Белгороде «Огненная Дуга» яха диорама хьайийллар. Цун хетаьнча митинге дакъа лаьцар (сурта тIа) хьалха хиннача тIемахоша — 1943 шера августе фашистски гIаьрахоех Белгород мукъайоаккхаш дакъа лаьцараша.

О. СИЗОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

«Дагестан» — са мохк

Вежарашца йолча республикай художникаша, йоазонхоша вIаши культурни бувзамаш деладеяга дика традици а хинна дIаьттад тIехьарча хана. Укх деношка П. З. Захарова цIерагIча музея выставочни зале болх беш я «Дагестан — са мохк» яха лоалахарча художникий произведеней выставка.

Цига хьагойташ яр графика, скульптура, стенографи яле а, керттера моттиг дIалоац живописа — портреташа, пейзажаша, тематически картинаша.

Царех да Ш. Шахмарданова дилла «Лора портрет», А. Мусаева «Агресси». А. Акалова «ТIакхувча ноахала», В. Горькова «Дербентий пенашта юхе», кхыйола произведенеш. Выставка массайолча произведенешка гуш я Дагестана халкъа каьорит.

Халахете а, вай республике искусство езараштa йовзанзар Дагестане цIихеза йола декоративно - прикладной искусства произведенеш (кIувсаш, керамика, кх. дI.), вай музея выставочни залаш зIамига а йолаш, уж дIатаръе моттиг йоацандаь.

Грозперча а республикерча а дукхача наха езаеннай Дагестана искусство. Цул совгIа, цу экспозицешка хьожаш хиннаб Венгрева, вай мехка кхыча городашкара баьхка туристаш.

Л. МАГОМЕДОВА.

Вай—интернационалисташ

Кулг хьакховдаде, новкъост

1964 шера август. Советски доазонна йисте улла город Термез. Укхазара советски специалистий группа доккха доацача теплоходаца Амударья яхача хих дехьа а яле, Афганистане йода.

...Гонахьа яьсса гIомара аре. Духьала нийслу гаьнгаьна яда кишлакаш. Аьттехьа — цхьан хана цIи хеза хиннача Балха яхача города Iохийрца гIишлош. Дукха ха я тайп-тайпара метташ дувца къамаш укхаза даха: пуштунаш, таджикаш, узбекаш, туркменаш, белуджаш, кхыбараш.

Делкъал тIехьагIа тхо кхоач Мазари - Шериф яхача городе.

КIезиг-дукха доладала безам болаш городе арадоалл тхо. Духьала нийслу хьалхара духан. Лаьтта дадача дахчан оаркхошка да сира дом тIабижа чай. Дехьа-сехьа Iойоассаяь яда пасташ, харбазаш, комсаш. Цу йоккхача хаоса юкъера бIаргагу тхьайса уллача тика даь — духанщика бIеха ши ког.

Чайханана гаьна воаццаш латт гIийла, биркъа саг, цунна мархIа йоалл Iаьржа бIаргаш дола йиIиг. Шерача хаче киса кулг а дахийта, хала леха монетка дIакховда ду цо чайханщикага. Цул тIехьагIа чам болаш юъ цо а беро а тух ца тохаш яь маьхк — нона, баьццара чай тIа а молаш.

Иштта хилар са Афганистанаца — къеча, набарах боаллача мехкаца хьалхара вIашагIкхетр.

Афганистане аз даькхача кхаь шера дукха хIама бIаргадайра сона, дукха вIашагIкхетараш хилар. Цу массадолча шерашка хьехаш хилар со афгански къаман кадраш кийчъеча школе. Из вIашагIъеллаяр мехкдаьттен газен департаменте. Мехкдаьттан газовии промышленносте хургболча болхлошта эшаш йола знанеш яла гIерташ дукха къахьегар советски специалисташа. ЧIоагIа хала гIулакх дар из. Тхона хацар фарси мотт, хIаьта дешархошта — эрсий бар. Новкъостал деш бар Душанбера, Бакура, Ташкентера баьхка коллегаш-переводчикаш.

Программа чоалхане яле а, кагирхоша из караерзаеш хиларо гIаддутар. Хьаькъал долаш, дIааьнпар дIаэцаш бар афганцаш. Хьалха хиннача хьехархоша тIачувхаш кхера даь хинна бераш, тхоца чIоагIа безаме дар. Оалаш ма дий берашта дика хов шоашца дог цIена долаш вар малав.

Оаха хьийхачарех дукха а бараш тIехьагIа дика бурув деттараш, мастераш, мехкдаьттахой хилар. Гуш дар Афганистана болхлой класс хьахулаш йоагIилга.

БIаьшерашка тхайса илла къам сомадоалаш латтар, 1965 шера тха дешархоша забастовка а яь, школа директора а коменданта а дIахайтар харцо шоаш довргйоацилга. ГIадбаха цар детта цIогIарч хозар: «Из тха цIей да, демократе цIей!».

ТIехьагIа цIагIа, Союзе волаш, хайра сона тха выпускникаш первомайски демонстраце дакъа лоацаш хиннилга.

Цу шерашка вIашагIкхетар хилар са революционни уйлаш йолча кагийча наха хьалхалаттача цхьан сагаца. Шибарген яхача городера.

Сарипуле долхаш дага а доацаш, цхьан машина чу нийсделар тхо. Атта дацар тхона къамаьл де, хIана аьлче английски мотт шаьра хацар сона. Дале а, тхоайла дика кхеташ дар тхо — къамаьл Ленинах, вай мехках, Афганистана кхоаненах ма дарий.

Вола хьо тха мехка цхьа иттех шу даьлча. ТIаккха гургья хьона кердаьнна Афганистан, аьлар цо сога.

Цу хана ца тешшаш ладийгIар аз цу къамаьлага. ДIаяхар ха. Бакъхилар Афганистана революционера дешаш. 1978 шера хилар Афганистане апрельски революци.

Хала да хIанз Афганистана. Малхбоалехьарча а малхбузехьарча а реакце хьал а доацаш, тIом латт цига укх тIеххьарча иттех шера. Дукха зе даьд мехка. Иохаьйй городаш, юрташ, больницаш, школаш. Берий, истий, боккхийча наьха цIийх Iебад лаьтта.

Дукха ха йоацаш са вIашагIкхетар хилар цхьан зIамигача сагаца. Райисполкомера кердача фусама ордер хьаэца венавар из. Цига хилар тха къамаьл а. Афганистан хьоайнча хувцаелар цун юхь, моастагIашкара эгIазал а Афганистана интернациональни новкъостал дара бола лоIам а цхьатарра хоалора цун юхь тIара. Вай мехка моцал, харцо, бокъо ца хилар фуд ца хайнача зIамсага юхьадухьалъэттар уж ерриге а халонаш.

— Сона дайнад, — аьлар цо, — Афганистана кагирхой организацена юкъейоагIаш хиннача йиIий ийрча даькха дегI. Массехк ди хьалха тхо долча ший новкъостащца шоай халкъий иллеш а даьха яхаяр из.

Тхоай къамаьл чакхдоаллаш цу зIамигача сагага хаьттар аз:

— Афганистане интернациональни декхар кхоачашдеча юкъа Iа кхетадаь керттердар фуд?

— Советски нахацара мискача афганций бохаргбоаца безам, шоай кортамукъача Даьхенцара цхьанна а хIаманца нийсбе йиш йоаца кIоарга безам ба, — аьнна, жоп далар цо...

Е. ШАТАЛОВ,

«СевКавНИПИнефта» Iилман болхло.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТДИ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 6.00. «УнахцIено» яха клуб. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Ашаргара ашарга». Радиоконцерт. 14.00. «КIай ладья». Шахматий клуб. 15.00. Духовой оркестра концерт. 16.00. Бераштa массови ловзараш, конкурсаш, викторинаш. 20.00. Хроникально-документальни фильмай демонстраци.

1 Мая цIерагIа беш. 8.00. Городской книгаш дезарий клуб. Книгай выставка. Книгаш хувцар. Книгай лотерея.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 18.00. Духовой ашарий сайре. «Городерча беша екаш я духовой оркестр». 19.30. «ВIашагIкхетар» яха дискотека.

Н. К. Крупская цIерагIа ДК. 14.00. Книжни выставкана хьалхашка литература обзор. «Вахара хьйсап — советски». 18.00. «УнахцIено» яха клуб.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 12.00. «Пионер» яха клуб. «Iалами вайи» яха конкурс.

Химикий ДК. 10.00. «Нийсархо» яхача салоIача ден клуб. «Дезал цхьана ловза» яха ловзара программа. 11.00. «Хой хьона, фу?» яха викторина. 16.00. Спортивни ловзараш. 17.00. «Аврора» яха литературно-ашарий радиокомпозици.

«Красный молот» завода ДК. 16.00. «Велакъажар» яха клуб. «Иллеца вIашагIкхетар». 17.00. Iарбий мотт бувца Iомалу. 17.00. Iалам дезарий клуба консультативни пункт.

Пролетбата цIерагIа ДК. 10.00. Аттракционий парк. 11.00. «Теремок» яха берий кинотеатр. 13.00. Кагирхой цIей. 17.30. Духовой оркестра концерт. 17.40. Литературно-музыкальни композици. 18.30. Зизай конкурс. 19.00. «30 баьннараштa... салаIара сайре. «Оаха шо хьех доттагIий гулбеннача».

«Оргтехника» объединене ДК. 10.00. «Малх» яха ловзара клуб. 10.00. «Росинка» яха берий кинотеатр. 11.30. «Тхо машаран доттагIалан тIехьа да» яха асфальта тIа сурт дехка берий конкурс. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

М. Горьке цIерагIа клуб. 9.00. «ЦIералг» яха ловзара клуб. 10.30. «Сийг» яха берий кинотеатр. 12.00. «Аэрофлот вай вахаре» яха беседа.

КИМ-а цIерагIа клуб. 17.00. «Уж динцара хьадаб» яха тематически кинохьокхар. Къаьнарча поселка бахархой сход.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 10.00. «Малх» яха берий клуб. 17.00. Дунен халкъашта юкъерча хьалах йола лекци.

КIИРАНДИ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 6.00. «УнахцIено» яха клуб. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Къулбаседа Кавказа композиторий иллеш». 14.00. «КIай ладья» шахматий клуб. 15.00. Духовой оркестра концерт. 16.00. Бераштa массови ловзараши, викторинаши, конкурсаши. 16.00. Омска, Липецка областий, Красноярски края, Карело-Фински АССР, Къулбаседа ХIирийчен, Нохч-ГIалгIайчен стройотрядий фестиваль. 19.00. Грозненски клуба-студе творчески сайре.

1 Мая цIерагIа беш. 8.00. Книгаш дезарий городской клуб. Книгай выставка. Книгаш хувцар. Книгай лотерея.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 11.00. «Фаьлгийн приключенейи дунен тIа» яха киноклуб. 17.00. Болхлошта хетадар. 19.30. «30 баьннарашта...» СалаIара сайре.

Н. К. Крупская цIерагIа ДК. 15.00. «Къона ленинхо». Берий кинотеатр. ГIаьле увзарах доалача зенах лора хьехамаш.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 12.00. «Нийсархо» яха клуб. «Моаршал да хьога, книжка — знаней планета». 13.00. «Мультик» яха клуб.

Химикий ДК. 10.30. «Нийсархо» яхача салоIача ден клуб. «Никъи сон — тешаме доттагIий» яха конкурсни программа. 17.30. Сийлен Улга йистера репортаж.

«Красный молот» завода ДК. 13.00. «Космонавт» яха берий кинотеатр. 14.30. Игротека. 17.30. «Вайи Октябри». Документальни фильмай кинофестиваль.

Пролетбата цIерагIа ДК. 10.00. Аттракционий парк. 11.00. «СелаIаден машарен бесаш!» яхача берий суртий выставка. 20.30. Кагирхой салаIара сайре.

«Оргтехника» объединене ДК. 15.00. ВIаши духьалара эстафеташ. 17.00. Кинопутешествей клуб. 19.00. «Папа, мама, со — спортивни дезал» яха дезала сайре.

М. Горьке цIерагIа клуб. 10.00. Музыка езарий клуб. 14.00. «Фаьлгий дунен тIа» яха берий клуб.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 10.00. «Кулга говзал йола нешаш» яха клуб. 16.00. «КIай ладья» яха клуб.

«Динамо» стадион. 17.00. Футболах НГIАССР клубни хьалхле яккхар. «Машиностроитель» — ЧИТО.

«Локомотив» стадион. 15.00. Футболах НГIАССР клубни хьалхле яккхар. «Монтажник» — «Нефтяник». 17.30. «Локомотив» — «Агропром».

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Информационно-музыкальни программа.
8.35 — Харьковски филармоне «Корабейники» яхача халкъа инструментий ансамбла концерт.
9.00 — «Точка зрения» яхача телевизионно-документальни фильма премьера. Кагирхой салоIам вIаштIехьбаккхарах дола фильм.
9.20 — «Сендухьен хьанен». Бераштa лаьрхIа программа.
9.50 — «Оаха са мишта лоI». Красноярскера передача.
10.20 — «Iаьнара малхбоале». Киножурнал.
11.10 — П. Гертель. «Тщетная предосторожность» яха Пермски хореографически училища дешархой спектакль. Пермера передача.
12.15 — «Даьхен хьамсара цIераш». Iилма-довзийтара фильм. «Фридрих Цандер».
12.30 — «ВерагIен Анфиса гIен», «Веран Анфисан цIи йоаеш ба» яха Мультипликационни фильмаш.
13.00 — «Массанена а хIарана а».
13.30 — «Летува» яхача Литовски ССР иллен халхарен Паччахьалкхен ансамбла концерт.
14.00 — «Содружество». Телевизионни журнал.
14.30 — «Новости».
14.50 — «БIаргагушe — теша хала дар». ДIахьу — профессора С. П. Капица.
15.50 — «Могиканера тIеххьарвар» яхача мультипликационни фильма премьера (США).
16.35 — Москверча 8-ча дерригдунен халкъашта юкъерча философски конгресса гергаистол. ДIахьу — СССР АН член-корреспондента И. Т. Фролова.
17.20 — ДIалохк Е. Кисина (ф-но).
17.55 — «Радуга» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъерча фестиваль. «КIувсаш хьадар» (Афганистан).
18.20 — Сийлахь-боккхача Октябра юбилейга. «Исторе довргдоаца мугIараш». «Иду на грозу» яха художественни фильм. 1-ра, 2-гIа сереш.
Перерыв йолча хана (19.50) — «Кердадараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Перестройка прожектор».
21.50 — «Шоатта денна сайрийна». «Цхьа Сагота йоацача беша».
23.35 — «Кердадараш».
23.40 — Классически стилех нIалтохаргах латтар. Дунен чемпионат. Францера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Оаз» яха телевизионни документальни фильма премьера.
8.35 — «Ритмически гимнастика».
9.05 — «Iуйрийнара почта». яха музыкальни передача.
9.35 — «Мастерской вIашагIкхетар». А. П. Кибальникова творчествах дола телевизионни документальни фильм.
10.05 — «Футбольни седкъаш». Мультипликационни фильм.
10.25 — «Тха беш».
10.55 — «Принца Флоризелля приключенеш». Субтитраща кхаь серех дола телевизионни художественни фильм. 3-гIа сери.
12.00 — «Саги Закони». Кооперативаш: «Де лаьрхIари гIулакхи» 1-ра передача.
12.30 — «Революце тIахьийхар» яха В. В. Маяковске творчествах дола фильма-монографе премьера. 3-гIа сери. «Co-стиха полпред».
14.30 — Таджикистана студенчески гIишлонхой отрядий проблемаех йола «ВIашагIкхетар» яха передача.
15.30 — «Нохч-ГIалгIайчен кIира».
15.40 — ДIайодаш я II-гIа ЕррИгсоюзни.
16.10 — «Элегия» яха документальни фильм.
16.40 — Социалистически яхье хьалхалаттараштa лаьрхIа концерт. (гIалгIай меттала).
17.10 — Фильм.
17.15 — Баь тIара хоккей. Европа чемпионат. МаIанах. СССР сборни — Ирланде сборни. 2-гIа тайм.
17.50 — «УнахцIено».
18.35 — Реклама.
18.40 — ТелетIий. Ленинград — Бостон.
20.00 — «Бийса даькъала хийла, шун бераш!» «Самый млацший дождик».
20.15 — Хи тIарча тайпай спортах йола Европа чемпионат.
21.00 — «Ха».
21.40 — Кхоана хургйолча передачай программа.
21.50 — «ЦIи ялар». Художественни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

23 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Информационно-музыкальни программа.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIулакх ду Советски Союза».
11.00 — «Iуйрийнара почта» яха музыкальни передача.
11.30 — «Нчкъберий клуб». ДIахьу — Ю. Синкевича.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — Бераштa лаьрхIа фильм. «Шалопая лаьрхIа фран».
15.55 — Спортивни разминка.
16.00 — Румыне къаман цIейга — мукъаьнкха Денга: Румыне телевидене программа.
17.00 — «Новкъост илли» яха Еррнгсоюзни телевизионни конкурс. Краснодарера передача.
17.30 — Мультипликационни фильмаш: «Дика волшебник», «Завистливый горшок», «Гайдук» (Молдави).
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Ордан-Бурдан» яхача музыкальни комеде премьера. Автораш: З. Ф. Гаджиев. гIар. Перерыв йолча хана (19.45) — «Кердадараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Перестройка прожектор».
21.50 — Эстонски ССР искусствай мастерий творчески кагирхойи концерт.
23.30 — «Футбольни обозрени».
00.10 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта».
8.20 — «Цхьаькха цхьа новелла». Телевизионни документальни фильм.
9.15 — «Эрсий къамаьл».
9.45 — Дунен музыкальни культура ганзера. Д. Шостакович. «Хьунех дола илли». Е. Долматовске стихаш.
10.30 — Камчатка телевидене студе программа.
11.45 — Хи тIарча тайпай спортах йола Европа чемпионат.
12.10 — «Саги Закони». «Кооперативаш: де лаьрхIари гIулакхи». 2-гIа передача.
12.40 — «Революце тIахьийхар» яха В. В. Маяковске творчествах дола фильма-монографе премьера. 4-гIа сери. «Сона бовз деша низ»
14.15 — «Радуга» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъерча фестиваль. «КIувсаш хьадар» (Афганистан).
14.35 — Мехка къаман театрий фестиваль. Н. Матуковске «Поединок». Я. Колос цIерагIча Белорусски паччахьалкхен драматически театра фильм-спектакль.
16.25 — Хьайбай дунен тIа.
17.25 — Дунен кагирхойи.
18.00 — «Тео Адама хьех».
19.15 — Баь тIара хоккей. Европа чемпионат — маIнах. Франци сборни — СССР сборни. 2-гIа тайм.
19.50 — «Ретро» яхача ансамбла выступлени. Краснодарера передача.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Ане зонтик».
20.15 — Хи тIарча тайпай спортах йола Европа чемпионат.
21.00 — «Ха».
21.40 — Кхоана хургйолча передачай программа.
21.50 — Доаьол дехьарча фильмай экрач. «Кхо дийн кхо бийсеи». (Румыни).
23.10 — «Кердадараш».

24 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

17.35 — Илли оал Днепряночка яхача вокальни ансамбло.
17.55 — «Объектив».
18.30 — Поэзен минуташ.
18.35 — Мультфильм.
18.45, 23.05 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Сихдари перестройкен».
19.30 — Ф. Шопена произведенеш дIалохк РСФСР заслуженни артиста Сергей Доренснес.
19.50 — «Кердадараш».
19.55 — М. Горьке еррига пьесаш. «ЗыковгIар». Союза ССР Паччахьалкхен ЗIамигача академически театра фильм - спектакла премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Перестройкан прожектор».
21.50 — «ЗыковгIар» яхача фильм - спектакла дIахододар.

II ПРОГРАММА

16.10 — Школьникашта. Кинопрограмма.
17.10 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.15 — «Инде артистий концерт».
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — «Халкъа вахара духьа къовсам лоаттабаьраш». Ю. Албогачиев (гIалгIай меттала).
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Днепр» — «Динамо». (Тбилиси). 2-гIа тайм. Днепропетровскера трансляци.
20.45 — «Ца малар — вахара хьисап».
21.00 — «Ха».
21.40 — Кхоана хургйолча передачай программа.
21.50 — Доазол дехьарча фильма экран. «Долина» (ЧССР).
22.50 — «Кердадараш».

Радио

22 АВГУСТ

7.20 — «Доакъар кийчдара — ца хаддаш терко» (нохчий меттала).
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор
8.30 — 8.45 — Реклама.
10.15 — 10.35 — Радиола. дувгIархой хаттараштa жоп лу «гIишлони промстройматериалийи болхлой союза обкома председатела Х. Ц. Минтуева.
11.00 — «Хьона, Даьхе салтечун дог».
11.30 — 12.00 — «Перестройка наькъагIа».
12.40 — «СалоIа минуташ» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — Музыка.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДIАДОЛАДАЬД 1988 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАЛГА

Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учреждeнешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.

Шера газет яздайтара мах 4 соми 8 кепиги ба. Из кхо ца деш, кхоаненга дехкаш тIехьа а ца доахаш, ханнахьа «Сердало» яздайта шоашта!

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместтела — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностев транспортев — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, среи, шоаттен деношка

СФ02321. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2999.